

HRVATSKI VOJNIK

Broj 185. Godina V. 25. travnja 2005.

www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • JSA 2,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X

Osvrt na operaciju Bljesak

US Navy

NORFOLK

Štrumpf brži od zvuka

Na slici gore je američki lovac tipa F-18 Super Hornet, *uhvaćen* u trenutku probijanja zvučnog zida iznad svoje baze, nosača aviona USS George Washington. Pilot koji je demonstrirao brzinu i moć svoje letjelice jest satnik Norbert Szarleta, inače zapovjednik Zračne skupine 17. Satnik Szarleta nije zanimljiv samo zbog svojeg umijeća, nego i zbog nadimka pod kojim je poznat - Smurf (Štrumpf)!

SALEM

Majka i sin zajedno u Iraku

Aileen Iverson-Doyle (52) i njezin sin Gregory Doyle (24) iz Salema pripadnici su Nacionalne garde američke države Massachusetts i prošloga su tjedna oboje raspoređeni u Irak. Taj slučaj je glasnogovornik Garde prozvao "povijesnim". Izgleda da je majka zadovoljna takvim stanjem. Naime, za Boston Globe je izjavila da je, "kao i svaki roditelj, zabrinuta kad god joj sina nema". No, "ovaj put ću znati gdje je". Najmladi sin očito ne dijeli majčino zadovoljstvo, osjeća da je nešto nervozniji nego inače, "ne zato što je ona moja majka". Misli da je pritisak koji donosi činjenica da je netko od rodbine s nama samo dodatak na uobičajeni pritisak.

NEW DELHI

HMS Illustrious u Indiji

Royal Navy

Indija i Velika Britanija u vodama azijske države od 21. travnja do 2. svibnja provode veliku mornaričku vježbu naziva *Konkan 2008*. Funkciju zapovjednika vježbe obnaša Indijac, kontraadmiral Anil Chopra, koji je na čelu indijske Zapadne flote. Britanci predvodi komodor Tom Cunningham, zapovjednik udarne grupe okupljene oko nosača aviona HMS Illustrious (na slici), koji također sudjeluje u vježbi. Od značajnijih plovila-sudionika još vrijedi spomenuti britansku fregatu HMS Westminster i podmornicu HMS Trafalgar, te indijsku fregatu INS Gomati i razarače INS Mysore i INS Rajput. U sklopu vježbe provodi se više mornaričkih operacija, uključujući djelovanje mornaričkog zrakoplovstva i protupodmorničko ratovanje.

OTTAWA

Veća crna brojka

CBC, medijska kuća koja je kanadska inačica britanskog BBC-ja, 20. travnja je objavila da se broj samoubojstava među pripadnicima kanadskih aktivnih i pričuvnih pripadnika oružanih snaga gotovo udvostručio 2007. godine u odnosu na 2006. Tužna brojka je s 20 narasla na 36 i najviša je u više od deset godina. Prosječna brojka od 1994. do 2007. jest 16 samoubojstava godišnje. Doktor Greg Passey, nekadašnji vojni psihijatar, smatra da je povećanje upozoravajuće, no ne i iznenađujuće. "Već smo nekoliko godina na prvim linijama. Vojnici koji sudjeluju u borbi, pa čak i pomoćno osoblje, moraju ići u više rotacija", rekao je on.

DEN HAAG

Zabранa kazetnih bombi

Nizozemci su odlučili uništiti sve bombe tipa CBU-87 koje su u uporabi u njihovoj vojsci. Naime, ta kazetna bomba sadrži kontejner s još 202 elementa koji se mogu razletjeti i potom eksplodirati. Bacali su ih zrakoplovi F-16. Nasuprot tomu, ministar obrane Eimert van Middelkoop izrazio je namjeru da u naoružanju ostanu kazetne bombe M261 u arsenalu borbenih helikoptera Apache. One sadrže devet eksplozivnih podelemenata i odgovaraju namjeri Nizozemaca da, u dogovoru s partnerima, globalno zabrane uporabu kazetnih bombi koje imaju više od deset zvončića.

ZRAKOPLOVNA BAZA WHITEMAN

B-2 opet leti

Kad se 23. veljače jedan bombarder B-2 srušio na Guam, što je bio prvi takav slučaj, Amerikanci su stopirali sve letove tih zrakoplova. Sredinom prošloga tjedna *moratorij* je prekinut i nakon 53 dana je-

dan B-2 uspješno je izvršio let. Amerikanci ističu da u povijesti zrakoplovstva nikada nije bilo tako sigurnog aviona kao što je B-2, i da su do spomenute nesreće imali više od 14 000 letova (100 borbenih). "U 75 000 sati leta nije bilo ni najmanjih problema", izjavio je zapovjednik 509. eskadrile bombardera brigadni general Gary Harenjak. Inače, okolnosti nesreće na Guamu još su pod istragom.

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morrh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@morrh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morrh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morrh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@morrh.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morrh.hr)

Privevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvojnik@morrh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Osvrt na operaciju Bljesak kroz dokumente „Republike Srpske Krajine“

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata osnovan je radi prikupljanja građiva iz Domovinskog rata. U ovom broju sažet ćemo zapažanja o nekim dokumentima "Republike Srpske Krajine" koji govore o vojno-redarstvenoj operaciji Bljesak

Strana 4

Održana NATO vježba upravljanja krizama

Svake godine vježba se održava prema drugom scenariju, u drugom formatu i prema drugom strateškom konceptu. No, nije riječ o terenskoj vježbi sa stvarnim snagama nego o simulaciji političko-vojnog odlučivanja, na kojoj se uvježбавaju procesi donošenja odluka i ostale procedure Saveza u slučaju izbijanja krize

Strana 9

Medunarodna vježba medicinskih vojnih timova održat će se u Splitu od 1. do 15. svibnja

U skladu s nastojanjem da se legitimira kao odgovorna članica medunarodne zajednice, koja je spremna aktivno sudjelovati u procesu uspostave i održavanja mira i globalne sigurnosti, Hrvatska je preuzeila i obvezu sudjelovanja u međunarodnim vojnim vježbama, sve češće u ulozi domaćina i (su)organizatora, što će biti i sljedećeg svibnja

Strana 12

Satelitsko snimanje dostupno svima

Snimanje iz svemira, koje je dosad tradicionalno pripadalo supersilama i bilo vrlo skupo, postalo je jeftinije i dostupnije nego ikada prije

Strana 21

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

Osvrt na operaciju Bljesak kroz dokumente "Republike Srpske Krajine"

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata osnovan je ponajprije radi prikupljanja i sređivanja gradiva iz Domovinskog rata, ali i njegova objavljivanja i interpretacije. U ovom broju sažet ćemo zapažanja o nekim dokumentima "Republike Srpske Krajine" koji govore o vojno-redarstvenoj operaciji Bljesak

Ivan BRIGOVIĆ, Fotoarhiva HVG-a

Nakon dugogodišnjeg odugovlačenja pobunjenih Srba, koji su smatrali da i dalje mogu diktirati uvjete, hrvatske su vlasti bile prisiljene na vojno oslobađanje okupiranog teritorija zapadne Slavonije. Iskoristile su za to pogodan trenutak i 1. svibnja 1995. krenule u napad, tijekom kojega su hrvatske Oružane snage u samo tri dana razbile 18. korpus Srpske vojske Krajine (SVK). Želeći utvrditi uzroke i krivce koji su doveli do teškoga vojnog poraza u operaciji Bljesak, vodstvo pobunjenih Srba krenulo je u detaljnu analizu događaja u zapadnoj Slavoniji, što je na kraju završilo s razliitim mišljenjima, međusobnim optužbama i svaljivanjem krivnje jednih na druge. Radi toga su osnovane dvije komisije: Državna komisija za utvrđivanje uzroka i načina pada Z. Slavonije i Komisija za utvrđivanje odgovornosti vojne organizacije za pad Z. Slavonije, koje utvrđuju odgovornost lokalnih vojnih i civilnih vlasti te vodećih krajinskih dužnosnika za pretrpljeni poraz. No, uzroci poraza pobunjenih Srba u zapadnoj Slavoniji nisu odraz jednog trenutka, već dugotrajnog procesa. S jedne strane treba ih tražiti u dobroj pripremi i snazi hrvatskih Oružanih snaga, a s druge strane u siromaštvu, rasulu i nesuglasicama među pobunjenim Srbima, koji su u sukobu pokazali potpunu nemoć.

Prije osvrta na dokumente "Republike Srpske Krajine" o operaciji Bljesak, treba podsjetiti na stanje u UNPA sektoru Zapad, odnosno na okupiranom području Republike Hrvatske (RH), uoči operacije. Kad je 3. siječnja 1992. na snagu stupilo Sarajevsko primirje, sukobi na području zapadne Slavonije su zaustavljeni, čime je oko 600 km² teritorija ostalo pod srpskom okupacijom. Prema svojem "Statutu", proglašenom 18. travnja 1992. u Okučanima, "Srpska oblast Zapadna Slavonija" bila je teritorijalna jedinica u "Republici Srpskoj Krajini". Sastojala se od općine Okučani, novoformirane općine od "srpskog povijesnog i etničkog prostora Novske i Nove Gradiške", i općine

ne Pakrac, čiji je teritorij dijelom ostao pod hrvatskom vlašću. Pripadale su joj i "srpske" općine Daruvar, Grubišno Polje i Podravska Slatina, koje su potpuno bile pod hrvatskom vlašću. Zadaču obrane okupiranog teritorija zapadne Slavonije imao je 18. korpus SVK, formiran nakon organizacijsko-formacijskih promjena u vojsci pobunjenih Srba u listopadu i studenom 1992. godine. Na okupiranom području živjelo je u vrlo teškim uvjetima od 23 000 do 29 000 stanovnika.

Što svjedoče dokumenti

Otvaranjem autoceste 21. prosinca 1994., nakon sklapanja sporazuma između hrvatskih vlasti i pobunjenih Srba 2. prosinca 1994., došlo je do postupne normalizacije odnosa između RH i pobunjenih Srba u zapadnoj Slavoniji. Pritisnuti teškim uvjetima života i općom nestasicom na okupiranom području, ali i željom da vide članove svojih obitelji, Srbi s tog područja počeli su masovno dolaziti na slobodni hrvatski teritorij, tražeći pritom i domovnice, koje su bez problema dobivali. Dokumenti svjedoče o tome da su mnogi Srbi, uz potporu ili aktivno sudjelovanje najviših predstavnika krajinskih vlasti, a neki srpski zapovjednici drže i uz hrvatski poticaj, bili uključeni u šverc gorivom, koje su nabavljali na slobodnom teritoriju RH. Analizirajući situaciju nakon pretrpljenog poraza, dužnosnici pobunjenih Srba primijetili su da je otvaranjem autoceste narušen srpski sustav obrane, a da je stanje dodatno otežavalo curenje sigurnosnih informacija hrvatskim tijelima vlasti, zaključivši da je otvaranje autoceste, ponajprije iz sigurnosnih razloga, bila kobna pogreška.

No, s obzirom na to da je, uz oružane incidente, neposredan povod za operaciju bilo zatvaranje autoceste i odbijanje srpske strane da je opet otvoriti, srpski dužnosnici su nakon poraza u Bljesku mnogo raspravljali o tome tko je odgovoran za odluku o neotvaranju autoceste. Ispostavilo se da je

takvu odluku donio Milan Martić u dogovoru sa zapovjednikom SVK, generalom Milanom Čeleketićem, uz potporu Glavnog štaba, koji je smatrao da će "prisutne jake snage HV-a" otvaranjem autoceste doći u još povoljniji operativno-taktički položaj. Pritom se ističe da je njihovu odluku proveo zapovjednik 18. korpusa SVK, pukovnik Lazo Babić, koji takve tvrdnje oštro negira. On ističe da do „hrvatske agresije“ ne bi bilo ni došlo da je otvorena autocesta, za što se i sam zalagao, optužujući pritom Glavni štab da je „jedini mogao narediti otvaranje ceste, ali to nije učinio“. Spomenuti dokumenti pokazuju da su se za otvaranje autoceste i pregovore s hrvatskim vlastima (zbog trenutačnih okolnosti - op. a.) zalagali "ministar obrane" pukovnik Rade Tanjga i "premijer" Borislav Mikelić, koji optužuje "rato-borne Srbe" (Martića i Čeleketića - op. a.) za zatvaranje ceste, čime je Republici Hrvatskoj pružen povod za napad.

Prema ratnom planu "Gvozd" iz veljače 1995., 18. korpus SVK trebao je "odsudnom i aktivnom obranom spriječiti prodor ustaških snaga u njegovu zonu obrane, uništiti uklinjene snage i stvoriti uvjete za napad prema etničkim srpskim prostorima, s težištem na pravcu Lipik-Pakrac-Daruvar". Trebao se odlučno braniti tri do pet dana, što bi drugim jedinicama omogućilo izvođenje ofenzivnih akcija s ciljem zauzimanja hrvatskih teritorija, koji bi poslužili kao kompenzacija za eventualni gubitak zapadne Slavonije. Vojni i civilni dužnosnici pobunjenih Srba bili su upoznati s točnim vremenom početka hrvatskog napada, jer su s više strana dobili informacije. No, te su podatke dobili prekasno, a nisu ih ni shvatili ozbiljno. Iako su njihovi vojni zapovjednici naglašavali spremnost, ističući kako je, zbog napetosti oko autoceste, već 28/29.

travnja 1995. naređena mobilizacija (pitanje je u kojem je opseg uopće provedena), pobunjeni Srbi dočekali su hrvatski napad u velikoj mjeri nepripremljeni i opterećeni brojnim problemima. U dokumentima se ističe slaba obučnost i uvježbanost vojnika, koji su dodatno bili opterećeni podjelama i sukobima u političkom vrhu svoje paradržave, nedostatak zapovjednog kadra te "nepostojanje

usuglašenosti i zajedničkog djelovanja jedinica po pravcu, mjestu, vremenu i cilju". Problem je bila i dobna struktura vojnika te slaba popunjenošć jedinica. Svi ti problemi doveli su do pada moralu i obrambenih mogućnosti srpskih vojnika. Kao dodatni se problem spominju i međusobni sukobi između domaćih Srba i Srba izbjeglih "s teritorija pod ustaškom vlašću", koji su činili oko 70% jedinica, te neslaganje i sukobi između vojnih i civilnih vlasti, što je, uz prisutnu sumnju i defetizam dijela boraca, iseljavanje, pa čak i spominjanje mirne reintegracije, pridonijelo njihovu brzom porazu. Analiza koju je vodstvo pobunjenih Srba provelo nakon poraza navodi na zaključak da 18. korpus SVK, zbog brojnih teškoća u kojima se našao, nije mogao jamčiti sigurnost srpskom narodu na području zapadne Slavonije.

Nasuprot tome, u spomenutoj analizi navodi seugo i pomno planiranje i pripremanje hrvatskog napada. Posebno se ističe detaljno prikupljanje podataka o srpskim položajima, pri čemu su "korišteni diverzanti HV-a, ali i pripadnici UNPROFOR-a, lokalno stanovništvo i šverceri".

Ne očekujući napad većih razmjera, dio pobunjenih Srba bio je potpuno iznenaden snagom, odlučnošću, načinom i taktikom izvođenja hrvatskog napada. Analizom srpskih dokumenata može se zaključiti da su, osim na području Pakraca, hrvatske snage brzo i kontinuirano napredovale, slamajući otpor pobunjenih Srba. U njima se ističe poučnost suradnje HV-a i snaga MUP-a te dobro pripremljena i dosljedno realizirana hrvatska propagandno-psihološka djelatnost. Navodi se da se, u pripremi i tijekom samih borbi, HV koristio petom kolonom, koju su činili "lojalni Hrvati" i, još brojniji, lokalni Srbi, a spominju se i brojna lukavstva. Općenito je odnos prema svemu hrvatskom i Hrvatima, koji se u srpskim dokumentima redovito poistovjećuju s ustašama, vrlo negativan, a katkad prerasta i u otvorenu mržnju.

U analizi uzroka poraza raspravlja se i o razlozima "pada Jasenovca", koji je prema vojnom rasporedu pobunjenih Srba branila "Taktička grupa 1" sa zapovjednikom potpu-

kovnikom Borivojem Pavlovićem. Zbog nespremnosti i malobrojnosti, ona nije pružila ozbiljniji otpor, a na početku sukoba ni njezin zapovjednik ni njegov zamjenik nisu se nalazili na zapovjednom mjestu, čime su pridonijeli općem rasulu i panici u jedinici, tako da su hrvatske snage ušle u Jasenovac 1. svibnja 1995. u 13 sati. Dokumenti pokazuju i da je, želeći sakriti svoju odgovornost za brzi poraz, zapovjedništvo "TG 1" krivotvorilo ratni dnevnik, u kojem se, uz iscrpan opis sukoba i povlačenja, navodi da je Jasenovac branjen do 15 sati i da je odbijeno više hrvatskih pokušaja forsiranja Save prema Ušćici, što ne odgovara istini. Pišući o borbama, u srpskim se izvještajima odmah pojavljuju dezinformacije o rušenju spomenika na Spomen-području

Jasenovac, čime se

hrvatske vojнике željelo poistovjetiti s ustašama te ocrniti pred svjetskom javnošću.

Uostalom, u te srpske dezinformacije uvjerio se i američki veleposlanik u RH, Peter Galbraith kada je 8. svibnja 1995. posjetio Jasenovac i video razrivenu katoličku i nedirnutu pravoslavnu crkvu.

Iz sadržaja dokumenata može se zaključiti da su pobunjeni Srbi jači otpor pružili samo u prijepodnevnim satima 1. svibnja 1995., a da je onda obrana popustila te su vojnici, kako bi pomogli u evakuaciji svojih obitelji i zbog

straha od okruženja, počeli napuštati položaje, što se tijekom dana pretvorilo u opću bježanju i kaos. Nakon popuštanja prvih crta, pobunjeni Srbi pokušali su organizirati drugu liniju obrane, koju, unatoč naporima pojedinih zapovjednika, zbog općeg kaosa u njihovim redovima i brzog napredovanja hrvatskih snaga, nisu uspjeli uspostaviti. Tako je već prvog dana sukoba pokrenuta velika kolona izbjeglica, u kojoj je, osim žena, staraca i djece, bilo i mnogo vojno sposobnih (i naoružanih - op. a.) muškaraca. Iako se u nekim dokumentima to pokušalo "uljepšati" ili prikriti, izvlačenje poraženih srpskih jedinica i civila na područje Bosne i Hercegovine pod srpskom kontrolom bilo je neorganizirano, popraćeno panikom i rasulom, u kojemu nitko nije znao ni brojno stanje ljudstva. Među po-

raženim srpskim vojnicima vladala je razočaranost i apatija. Zapovjednici, koji se nisu smjeli pojavit pred narodom, međusobno su se optuživali. Nakon izvlačenja srpskih vojnika južno od Save, vojna policija bosanskih Srba, uz obrazloženje da se nalaze "na tuđem teritoriju", počela ih je hapšiti, oduzimati im oružje i borbenu tehniku, pa čak i tući ih pendrecima, što je potaknulo njihovo masovno iseljavanje, uglavnom prema istočnoj Slavoniji i Srbiji.

Većina pobunjenih Srba i stanovnika napustila je područje zapadne Slavonije prije dolaska HV-a. S područja Pakracca, iako nisu bili prisiljeni na to, većina njih otišla je tijekom svibnja i lipnja 1995. godine. Uzroke tome treba tražiti u njihovu strahu

i nepovjerenju prema hrvatskim vlastima te čijenici da velika većina njih nije željela prihvati i priznati hrvatsku vlast.

Uostalom, razmišljanja većine pobunjenih Srba o životu u RH možda najbolje oslikavaju riječi Milana Martića, koji je, govoreći o Planu Z-4, na zasjedanju Skupštine pobunjenih Srba u veljači 1995. u Kninu izjavio: "Zar da pristanemo na vlastitu smrt? Život u Hrvatskoj bio bi gori od svakog rata. Život u Hrvatskoj - zar bi to bio život?"

Suočeni s teškim porazom, pobunjeni Srbi pribjegli su terorističkim metodama te su 2. i 3. svibnja 1995., uz druge gradove, raketirali i glavni grad RH Zagreb, ubivši pritom sedmero i ranivši 176 civila. Dokumenti potvrđuju da je odluku o raketiranju Zagreba donio Glavni štab SVK, koji je u dogовору s Milanom Martićem već oko 17,15 sati 1. svibnja 1995. izdao zapovijed o podizanju borbene spremnosti odjeljenja "Orkan". Martić se poslije hvalio kako je baš on to naredio. Iako je gađanje vitalnih ciljeva diljem RH bila okosnica srpskog plana aktivne obrane i "srpske doktrine odmazde", koju su prihvatile sve institucije srpske paradržave, ipak, da bi opravdali svoje zločine, u srpskim dokumentima nakon poraza ponudili su različita objašnjenja za raketiranje gradova; primjerice, da su gađani isključivo vojni ciljevi. ■

Posjet pripadnika Hrvatske ratne mornarice Muzejsko-memorijalnom odjelu Domovinskog rata

Hrvatski mornari u Vukovaru

Pripadnici HRM-a posjetili su Vukovar i novoustrojeni Muzejsko-memorijalni odjel Domovinskog rata te obišli mjesta stradanja branitelja i stanovnika grada

Pripadnici Hrvatske ratne mornarice posjetili su 16. travnja Vukovar i novoustrojeni Muzejsko-memorijalni odjel Domovinskog rata. Svrha posjeta bio je obilazak mjesta stradanja branitelja i stanovnika Vukovara za vrijeme Domovinskog rata. Po dolasku u Vinkovce, pripadnike HRM-a ugostili su pripadnici 1. gardijske oklopno-mehanizirane brigade u vojarni na Bosutu. Izaslanstvo HRM-a, sastavljeno od 75 pripadnika svih postrojbi i Zapovjedništva HRM-a, položilo je u vojarni vijenac na spomenik poginulim pripadnicima 5. gardijske brigade, uz zajedničku molitvu, koju je predvodio kapelan vojne kapelani sv. Nikole - HRM, don Branimir Projić. Sljedeće odredište "hrvatskih mornara" bila je Trpinjska cesta, gdje se nalazi poznato groblje tenkova i spomenik heroju Trpinjske ceste, generalu Blagi Zadri. Nakon stručnih objašnjenja djelatnika Memorijalnog centra Vukovar, pukovnika Pere Mihaljevića i satnika Marina Ivankovića, koji su ljubazno i srdačno preuzezeli ulogu domaćina, pripadnici HRM-a odali su počast i poginulim braniteljima na ovom mjestu.

Najdublji dojam na pripadnike HRM-a ostavio je posjet Ratnoj bolnici u Vukovaru. Bolnica je sačuvala podrumski dio kako bi se posjetiteljima mogli dočarati stvarni uvjeti rada u dane potpunog okruženja grada, kada je liječničko i ostalo osoblje bolnice nadlijudskim naporima do posljednjeg trenutka pružalo pomoći svojim sugrađanima. Potresno je bilo vidjeti u kakvim su uvjetima proveli svoje posljednje dane. Svjedočanstva na zidovima bolnice i na

Ispred spomen-obilježja na vukovarskom groblju

stropovima podrumskih prostorija dirljivo svjedoče o tim danima, danima patnje, danima prkosa i otpora neprijatelju. Potom su pripadnici HRM-a posjetili vukovarsko groblje te položili vijenac na središnji križ i spomen-obilježje na Ovčari. Djelatnici Memorijalnog centra u Vukovaru odveli su ih do hangara na Svinjogojskoj farmi Vupika, jednoj od najtežih postaja "kriznog puta" ranjenika i bolesnika iz vukovarske bolnice. Hangar je sada preuređen kako bi posjetiteljima dočarao golgotu što ju je proživio 261 mučenik iz vukovarske bolnice. Njihovi likovi na zidovima, predmeti što su ih ponijeli sa sobom na posljednje putovanje, strujanje zraka sa stropa .... Teško je zamisliti što su sve proživjeli na tome groznom mjestu, ali - bili su tu. Ove slike ostaju duboko urezane u mislima posjetitelja.

Posljednje odredište posjeta bio je novoustrojeni Muzejsko-memorijalni odjel Domovinskog rata Vukovar. Ondje su pripadnici HRM-a obišli izložbene prostore vojne opreme, te se posebno zadržavali na borbenoj tehnici s početka Domovinskog rata. Izlošci podsjećaju na odlučnost i domišljatost građana Republike Hrvatske u obrani domovine. Važan dio muzeja predstavlja i poligon simulacije bitke, gdje je vojna oprema izložena u stvarnim uvjetima, na bojištu. Putovanje je ostavilo dubok dojam na sve koji su bili u izaslanstvu HRM-a, a prepričavanje dojmova već je stvorilo novu listu pripadnika HRM-a za idući posjet Muzejsko-memorijalnom centru u Vukovaru.

OJI HRM

Izaslanstvo HRM-a položilo je vijenac na spomenik poginulim pripadnicima 5. gardijske brigade

Načelnik GS Republike Estonije u posjetu MORH-u

Državni tajnik Ministarstva obrane Željko Goršić, uz nazočnost načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH generala zбora Josipa Lucića i suradnika, primio je 18. travnja načelnika Glavnog stožera Republike Estonije general pukovnika Antsa Laaneotsa.

Državni tajnik Goršić zahvalio je na angažmanu Estonije u mirovnoj misiji u Hrvatskoj, ali i u našoj regiji, istaknuvši kako je Hrvatska u kratkom roku, od zemlje primateljice mirovnih snaga, postala zemlja koja sudjeli u očuvanju mira diljem svijeta.

Načelnik GS Estonije Ants Laaneots rekao je da je Hrvatskoj brzi put do punopravnog članstva u NATO-u

snimio D. KIRIN

snimio D. KIRIN

osiguran, istaknuvši kako je Hrvatska na samitu te organizacije u Bukureštu dobila bezrezervnu potporu svih članica NATO-a.

Na sastanku se govorilo i o mogućnosti suradnje u školovanju kadrova, ali i razmjени iskustava iz međunarodnih misija između estonske vojske i OSRH-a.

Estonija u mirovnim misijama sudjeluje od 1994. godine, a danas u njima ima približno jednak broj pripadnika kao i Hrvatska.

OJI

Sastanak u MORH-u s predstavnicima sindikata

Predstavnici Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika, Sindikata djelatnika u vojsci i državnim službama te Samostalnog sindikata djelatnika u zrakoplovstvu, sastali su se 17. travnja u MORH-u s državnim tajnikom Željkom Goršićem.

Na redovitom sastanku održanom u Ministarstvu obrane razgovaralo se o aktualnom tijeku preustroja obrambenog sustava, u sklopu kojega se, uz proces obnavljanja osoblja, istodobno odvija i proces izdvajanja dijela osoblja. Radi pronalaženja najboljeg rješenja, dogovoreno je da se osnuje zajedničko povjerenstvo, u kojemu bi predstavnici Ministarstva obrane i sindikata u sljedećim mjesec dana donijeli prijedlog odluke o stimulativnim otpremninama za državne službenike i namještenike koji bi bili izdvojeni iz sustava MORH-a i OSRH-a. Državni tajnik Goršić napomenuo je da će sustav nastaviti s realizacijom smjernica zadanih Dugoročnim planom razvoja i nastojati poštovati zadane rokove, no nadasve vodeći računa o ljudima unutar sustava. Načelnik Uprave za personalne poslove GSOS-a brigadir Tomo Medved izrazio je zadovoljstvo dosadašnjim tijekom preustroja, s čime se složio i čelnik Sindikata djelatnika u vojsci i državnim službama Radimir Delić, te je još jednom istaknuta važnost međusobne suradnje u tom procesu. Kao što je najavljeno, u predstojećem razdoblju očekuje se i prijam novih djelatnika u obrambeni sustav te je u skladu s tim ove godine donesena odluka o mogućnosti primanja novih službenika i namještenika u statusu pripravnika. Na kraju je dogovoren nastavak intenzivne suradnje, koja će se i ubuduće odvijati na redovitim sastancima sindikalnih predstavnika s čelnicima Ministarstva obrane.

M. ALVIR

snimio D. KIRIN

Održana NATO vježba upravljanja krizama

CMX '08

Svake godine vježba se održava prema drugom scenariju, u drugom formatu i prema drugom strateškom konceptu. No, nije riječ o terenskoj vježbi sa stvarnim snagama nego o simulaciji političko-vojnog odlučivanja, na kojoj se uvježbavaju procesi donošenja odluka i ostale procedure Saveza u slučaju izbijanja kriza

— Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN —

Ovogodišnje izdanje NATO-ove vježbe upravljanja krizama (CMX- Crisis Management Exercise) već je petnaesto po redu. To pokazuje da je riječ o važnom ispitivanju spremnosti Saveza i njegovih partnera da odgovore na eventualne krizne situacije, izazvane ljudskim djelovanjem ili djelovanjem više sile. Veliko značenje CMX-u daje i pokroviteljstvo glavnog tajnika NATO-a (sada aktualnog Jaapa de Hoopa Scheffera). Svake godine vježba se održava prema drugom scenariju, u drugom formatu i prema drugom strateškom konceptu. No, nije riječ o terenskoj vježbi sa stvarnim snagama nego o simulaciji političko-vojnog odlučivanja, na kojoj se uvježbavaju procesi donošenja odluka i ostale procedure Saveza u slučaju izbijanja kriza.

CMX '08, koji se održavao od 16. do 22. travnja, stvao je osobiti naglasak na civilno planiranje za izvanredne situacije. Dakle, osim vojnih komponenti država sudionica, važnu ulogu imale su i civilne državne strukture ovlaštene za postupanje u eventualnim krizama, uigravajući koordinaciju

rada nacionalnih, zapovjednih i upravljačkih struktura na svim razinama. Tako je bilo i u Hrvatskoj, koja se ove godine, po drugi put nakon 2005., našla među sudionicima. Uz 26 članica NATO-a, osim naše sudjelovalo je još 13 zemalja (Albanija, Armenija, Austrija, Azerbajdžan, Finska, Gruzija, Irska, Izrael, Makedonija, Maroko, Švedska, Švicarska, Ukrajina), između kojih prvi put u vježbi sudjeluju i dvije članice Mediteranskog dijaloga - Izrael i Maroko.

Vježba je trajala tjedan dana, a odvijala se na dvije razine. Prva je bila smještena u sjedištu NATO-a u Bruxellesu, gdje su nacionalni predstavnici sudjelovali u radu odgovarajućih odbora i ostalih tijela Alijanse, poput Zapovjedništva za transformaciju i Zapovjedništva za operacije. Druga razina nalazila se u glavnim gradovima država sudionica vježbe, gdje se odvijao odvojeni ciklus političkih konzultacija unutar odgovarajućih resora državne uprave. Logično, da bismo iz prve ruke doznali više o samoj vježbi i njezinu značenju,

CMX '08, koji se održavao od 16. do 22. travnja, stvao je osobiti naglasak na civilno planiranje za izvanredne situacije

uputili smo se u zagrebačke prostorije MORH-a, u kojima je radio tim Ministarstva, umrežen s drugim tijelima hrvatske državne uprave te sa samom središnjicom Saveza. Vježba nipošto nije shvaćena olako, unatoč tome što je simulacija bila virtualna, a rad obavljan u stvarnom vremenu, kao da je zaista izbila kriza, prema scenariju koji ju je smjestio na izmišljenu lokaci

ciju izvan euroatlantskog područja. Savez je svoja fiktivna djelovanja provodio na isto takav poziv organizacije Ujedinjenih naroda i u skladu s njezinim rezolucijama i poveljama, utemeljenim na stvarnim dokumentima.

"Hrvatska izgrađuje sustav upravljanja krizama, a naučene lekcije i iskustva iz ove vježbe primjenjivat će se u krizama", izjavio je voditelj MORH-ova tima Marko Vučak, načelnik Odjela obrambenih priprema iz Službe za obrambenu politiku i planiranje. Što se tiče uloge MORH-a i njegova tima u vježbi, Vučak je rekao da je "bitno da što više ljudi iz MORH-a prođe sličan proces i upozna se s postupcima u upravljanju krizama u NATO-u, jer ćemo uskoro kao članica intenzivnije sudjelovati u njima".

U CMX-u '08 Hrvatska je, pridruženo, sudjelovala na partnerski poziv Saveza. Moguće je da će već na sljedećoj vježbi ovoga tipa sudjelovati "po inerciji", kao punopravna članica NATO-a. ■

Vojna organizacijska kultura

Vrlo bitan vid stvaranja, održavanja i jačanja kulture jesu legende i mitovi vezani uz razdoblje nastanka i razvoja organizacije, te junaci i pojedinci koji su značajnije obilježili povijest organizacije. To su osobe koje utjelovljuju najviše organizacijske vrednote, a poruka koja se na taj način prenosi na ostale pripadnike trebala bi biti jasna: ugledati se na te i takve ljudi jer to je ono što se vrednuje...

Suzana FILJAK

Svaki je pojedinac prepoznatljiv po svojoj osobnosti, odnosno izraženijim obilježjima koja se očituju u relativno konzistentnom ponašanju i doživljavanju. Jednako tako i svaka ljudska zajednica, počevši od temeljne kao što je obitelj, preko radne organizacije sve do države, naroda i nacije, obilježena je svojom kulturom. Kultura povezuje pripadnike zajednice i pruža im osjećaj smisla i pripadnosti. Pojam je preuzet iz sociologije, antropologije i etnologije, a obuhvaća vrijednosti, vjerovanja, norme, pisana i nepisana pravila zajednička članovima određene skupine. Osobe unutar određene zajednice svoja ponašanja, ali i vrijednosti i stavove koje zastupaju, uskladjuju s kulturom i ozračjem skupine kojoj pripadaju i internaliziraju ih kao svoje.

Svaka kultura ima svoje značajke, prema kojima se razlikuju i odvajaju pojedine kategorije i zajednice ljudi. Organizacija također ima svoju kulturu, odnosno skup zajedničkih obilježja i vrijednosti tipičnih samo za nju. Kao što razlikujemo psihološke profile različitih osoba, tako možemo govoriti i o profilu organizacijske kulture. Kultura ima ulogu određivanja graniča, označava razliku između pojedinih skupina ljudi, pruža identitet svojim članovima, podržava razvoj skupne pripadnosti, pojačava stabilnost sustava pružajući standarde ponašanja te svojim mehanizmima određuje značajke okoline koja djeluje na stavove i ponašanje pojedinaca u određenoj zajednici. Osim vrijednosnog značenja, organizacijska kultura (uz organizacijsku klimu) čimbenik je koji uvelike upućuje na uspješnost jedne organizacije. Stoga je njezino proučavanje i mijenjanje posebno vrijedno za neproizvodne i nefinansije organizacije.

Upravo zbog posebnosti vojne organizacije, poglavito njezine veličine, stalne fluktuacije pripadnika te važnosti izvršavanja zapovijedi i provođenja odluka, jakost i sadržaj vojne organizacijske kulture od iznimne su važnosti. Uspješni i poželjni postupci i ponašanja prenose se kao temeljne organizacijske vrednote na nove članove

selektijskom procedurom, inicijacijom, učenjem po modelu te prilagodbom, socijalizacijom i internalizacijom normi ponašanja i vrijednosti prisutnih u organizaciji. Na taj način organizacijska se kultura produbljuje i jača. Zajednice s jakom kulturom imaju bolji red i stegu, veću provodljivost odluka i dosljednost ponašanja njihovih članova. Što je jača kultura, manje je potrebe za formalnom regulacijom i pisanim pravilnicima koji usmjeravaju k željenom ponašanju ili kojima se kažnjavaju nestegovni postupci. Za organizacijsku kulturu, slično kredibilitetu, vrijedi pravilo da ju je teško stvoriti, ali se vrlo lako razara.

Njegujući svoju kulturu, organizacija jača i svoju manifestnu moć. Različitim vanjskim obilježjima odražava se tradicija, običaji i uspješnost organizacije i naglašava se važnost, prepoznatljivost i prihvaćenost u široj populaciji. Pri tome se, osobito u vojski, posebna pozornost posvećuje ritualnim ponašanjima kao što su načini pozdravljanja, posebne geste i pokreti te proslavljanje značajnih događaja koji su obilježili povjesne trenutke.

Vrlo bitan vid stvaranja, održavanja i jačanja kulture jesu legende i mitovi vezani uz razdoblje nastanka i razvoja organizacije, te junaci i pojedinci koji su značajnije obilježili povijest organizacije. To su osobe koje utjelovljuju najviše organizacijske vrednote, a poruka koja se na taj način prenosi na ostale pripadnike trebala bi biti jasna: ugledati se na te i takve ljudi jer to je ono što se vrednuje.

U predstavljanju pojedine organizacije drugim strukturama i skupinama u protokolarnim aktivnostima, pa i u međunarodnim odnosima, upravo se naglašava vidljiva razina organizacijske kulture: statusni simboli, ceremonije, zastave i sl. Takvi simboli, materijalne oznake, ali i prigodni povjesni govori podržavaju postojeću organizacijsku kulturu te dublje i jednoznačnije prenose poruke određenog značenja. ■

Tamo prema jugu

Ponekad Srećko, Tomislav i ja nalikujemo na neku neimenovanu inačicu lokalnog Djeda Božićnjaka. A i nepristojno je u tuđu kuću dolaziti praznih ruku. Ograničeni smo prostorom u našim vozilima da bismo mogli donijeti i više. No, ponekad se učini da i kad bi ovim krajevima prolazila pruga, i kad bismo se umjesto terencima koristili željezničkim kompozicijama, opet teško da bismo zadovoljili lokalne apetite

Iz Afganistana Dražen JONJIĆ

Beskonačna prašina na putu prema Do Leynahu i Sharaku gotovo je jedino što se može vidjeti na cesti koja se pružila od Bajana prema jugu. Srećkova ekipa, naše danske kolege, Tomislav i ja poprilično smo se iznenadili ugledavši na smedim brdima tu i tamo poneku zelenu vlat trave. Gotovo smo i zaboravili kako paleta boja nije samo smeđa. Lokalni poljodjelci prionuli su poslu - obrađuje se zemlja, a upregnuti volovi i magarci prkose ponekad i zakonima fizike stoički vukući drveni plug po terenima na kojima bi im pozavidjeli organizatori skijaških spustaških utrka. Ima ih i u dolini. Vozeći se glavnom prometnicom što povezuje metropolu Chagcharan s njegovim jugozapadnim distrikta, lako je

naletjeti na kanale za navodnjavanje, koji su se pragmatično protegnuli preko ceste. Ali što je muka prelaska teške blatne kaljuže prema možebitnom dobrom urodu krumpira ili žita?! Ipak, treba znati kroz čije dvorište prolazi ono što bi, ghorskim očima mjereno, trebala biti izvrsna cesta. Ne može čovjek razbiti glavu od drmanja više od tisućnjak puta. Čista uživancija. Prolazimo kroz Do Leynah. Sjetio sam se indoeuropskih korijena hrvatskoga jezika i ponekih rođačkih relacija s Ghoranima te slavodobitno u krajobrazu što je promicao pokraj nas prepoznao dolinu. Prevoditelj Abed dao mi je za pravo. Na cesti živo. Ne prođe niti sat vremena, a ususret nam dođe nevjerojatno pretovareni kamion marke Kamaz, za kojega čini se, na ovim pistama nema zapreka. Vozač iz kabine ukusno urešene tapiserijama i draperijama prijateljski odmahuje dok, nakon nekog vremena, ipak ne pronađemo mjesto za mimoilaženje. Ima se vremena.

Vučemo se Do Leynahom, ulazimo u sela jedno nalik na drugo. Čovjek stekne dojam da se u Ghoru ljudi bave ili poljodjelstvom ili trgovinom. Valjda nema ni zadnjeg seo-

ceta u kojem se ne nađe dvadesetak trgovinica poredanih duž glavne prometnice. Ispred svake čuči vlasnik i čeka namjernika na čašici razgovora. A između sela razmiljela se stada ovaca. Djeca nam pritrčavaju. Svako bi ili vode ili igračaka. To im je, pretpostavljam, prva asocijacija kada nas ugledaju.

U podjeli donacije

U našem Sharaku

I, nakon nepunih osam sati nezabovljene vožnje, stizemo u Sharak. Jedan od onih distrikata koje pomašo svojatamo, jer su Srećkovi dečki ovdje na domaćem terenu. Prvo idemo do lokalne klinike, za koju donosimo agregat. Simpatični medicinski tehničar prenosi riječi liječnika, koji zahvaljuju na našem daru. To im je nedostajalo, a na lis-

ti afganistanskih prioriteta, agregati zasigurno nisu na prvi stotinjak stranica. I nama je draga što smo uspjeli učiniti nešto za ove drage ljude. Naravno, imamo i darova za školu u kojoj je školska godina tek počela. Ponekad Srećko, Tomislav i ja nalikujemo na neku neimenovanu inačicu lokalnog Djeda Božićnjaka. Nije da nam nije draga ta uloga. A i nepristojno je u tuđu kuću dolaziti praznih ruku. To smo odavno naučili. Ograničeni smo prostorom u našim vozilima da bismo mogli donijeti i više. No, ponekad se učini da i kad bi ovim krajevima prolazila pruga, i kad bismo se umjesto terencima koristili željezničkim kompozicijama, opet teško da bismo zadovoljili lokalne apetite. Jer, recimo, lokalni policajci iz Sharaka trebaju sve. I novine, i hranu, i sajamske djeće igračke. A tek odbojkašku loptu! "Idemo", zovu. "Samo jedan set." Nema se vremena. Čeka nas dugo putovanje prema metropoli, čeka nas duga cesta što poskoči ubrzano na tri i pol tisuće metara visine, a onda sunovratom krene prema Chagcharanu. Teku malene rijeke, ispunjene snijegom što se lijeno topi. Ghor se budi... ■

Međunarodna vježba medicinskih vojnih timova održat će se u Splitu od 1. do 15. svibnja

MEDCEUR 08 - još jedna prilika za dokazivanje u međunarodnom okruženju

U skladu s nastojanjem da se legitimira kao odgovorna članica međunarodne zajednice, koja je spremna aktivno sudjelovati u procesu uspostave i održavanja mira i globalne sigurnosti, Hrvatska je preuzeila i obvezu sudjelovanja u međunarodnim vojnim vježbama, sve češće u ulozi zemlje domaćina i (su)organizatora, što će biti i sljedećeg svibnja

Marija ALVIR

Sudjelovanje u međunarodnim vojnim vježbama iznimno je važno za Hrvatsku, napose u pogledu našeg približavanja euroatlantskim asocijacijama, a to je ujedno jedan od partnerskih ciljeva RH u sklopu provođenja Akcijskog plana za članstvo (MAP) na putu do punopravnog članstva u NATO-u. U skladu s nastojanjem da se legitimira kao odgovorna članica međunarodne zajednice, koja je spremna aktivno sudjelovati u procesu uspostave i održavanja mira i globalne sigurnosti, Hrvatska je preuzeila i obvezu sudjelovanja u međunarodnim vojnim vježbama, sve češće u ulozi zemlje domaćina i (su)organizatora, što će biti i sljedećeg mjeseca. Naime, u organizaciji Zapovjedništva američkih snaga u Europi (US EUCOM) i Glavnog stožera OSRH-a, u Splitu se od 1. do 15. svibnja održavaju dvije međunarodne vojne vježbe - Combined Endeavor (CE), koju smo najavili u prošlom broju, i MEDCEUR 08, koja će biti stvarni korisnik mreže što će se razvijati u vježbi CE.

Medicinska vježba u srednjoj i istočnoj Europi (Medical Training Exercise in Central and Eastern Europe), kako glasi puni naziv MEDCEUR-a, provodi se radi jačanja interoperabilnosti među zemljama sudionicama, kako bi se postigla što veća učinkovitost prilikom zajedničkog djelovanja u slučajevima raznih katastrofa i humanitarnih kriza. Ujedno je svrha vježbe uvidjeti realne mogućnosti vojnog saniteta dijela zemalja srednje i istočne Europe u akcijama spašavanja žrtava određenih katastrofa, a sve u duhu Partnerstva za mir, kako su istaknuli pukovnici Mario Gjurić i Davorko Jokić, hrvatski predstavnici uključeni u stožer vježbe - dr. Gjurić kao "glavni i odgovorni" s naše strane za provedbu vježbe, a pukovnik Jokić kao kodirektor uz američkog brigadira Kevina Rossa, koji će zapovijedati objema vježbama, CE i MEDCEUR 08.

Scenarij ovogodišnjeg MEDCEUR-a obuhvaća zajedničke aktivnosti sudionika u saniranju posljedica jakog potresa u Trogiru i zaleđu, koji bi uz golemu materijalnu štetu prouzročio i brojne žrtve. Nakon nekoliko dana uslijedio bi novi, još jači potres, što bi dovelo do pucanja brane Peruče, uslijed čega bi poplavila cijela Cetinska krajina. Takav scenarij podrazumijeva da hrvatske snage nisu u stanju same sanirati posljedice, nego je nužna pomoć izvana, te se na njihov poziv odazivaju prijateljske zemlje i šalju svoje snage za zbrinjavanje. Među zemljama koje će se odazvati i sudjelovati u ovoj vježbi, uz Hrvatsku u ulozi zemlje domaćina te SAD kao suorganizatora i sponzora, jesu i Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Gruzija, Kirgistan, Makedonija, Moldavija, Srbija i Ukrajina, dok će NATO čanice Njemačka i Slovenija biti u ulozi promatrača.

Tijekom dvotjedne vježbe, predstavnici tih zemalja bit će smješteni u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama, gdje će se i odvijati cijeli scenarij. Najprije će se u skladu sa zamišljenom situacijom održati teoretski dio, koji će se provoditi u tri skupine za različite razine polaznika (za liječnike, medicinske sestre i tehničare te za bolničare), a potom će se usvojena teoretska znanja realizirati u praktičnom dijelu vježbe, koji će se odvijati prema navedenom scenariju. Na vježbi će biti angažirano oko 500 sudionika. Od toga će njih stotinjak biti zaduženo za logističku potporu u organizaciji i provedbi. Između 400 izravnih sudionika vježbe bit će oko 50 hrvatskih vojnih medicinara.

Valja napomenuti da će najveći dio sredstava za provedbu ove vježbe sponzorirati US EUCOM kao nositelj tog programa, što obuhvaća oko 70 posto ukupnih troškova, dok preostali iznos ide na teret zemlje domaćina te će Hrvatska sudjelovati s oko 800 tisuća kuna, s tim da se dio tog iznosa ulaže u objekte unutar vojarne.

U Hrvatskom domu u Vukovaru

Od vukovarskih junaka do moderne Hrvatske vojske

U vukovarskom Hrvatskom domu predstavljen je esej učenika OŠ Antuna Bauera, "Junaci Domovinskog rata - Robert Zadro", i održana projekcija filma Odjela hrvatskih vojnih glasila "Čuvari svjetskog mira"

— Vesna PINTARIĆ, snimio Tomislav BRANDT —

Učenici vukovarske Osnovne škole Antuna Bauera okupljeni u grupu povjesničara, koju vodi profesor Joakim Sabadoš, prije godinu dana pokrenuli su hvalevrijedno istraživanje o junacima Domovinskog rata. Njihova namjera trajnog obnavljanja i očuvanja sjećanja na hrabre hrvatske branitelje koji su dali život za obranu hrvatske slobode više je od pukog podsjećanja. Žrtva hrvatskih branitelja trajno nas je obvezala da ih pamtimo, poštujemo i nikad ne zaboravimo, a to su ovi vukovarski osmoškolci vrlo ozbiljno shvatili.

Prvi projekt, o junačkoj pogibiji vukovarskog branitelja Alfreda Hilla, uspješno su realizirali i objavili u prigodnoj brošuri. Marljivo su nastavili i priveli kraju još jedno istraživanje, o još jednom hrabrom vukovarskom junaku, sinu legendarnog vukovarskog zapovjednika, Robertu Zadri. Činjenice iz njegova života, sudjelovanja u obrani grada i pogibije predstavili su 17. travnja u Hrvatskom domu u Vukovaru svojim kolegama iz OŠ Mijat Stojanović iz Babine Grede. Na predstavljanju su, među ostalima, bili i obitelj Zadro, saborski zastupnik Petar Mlinarić, predstavnici grada i udruge branitelja, ravnatelji obiju škola te, kao gosti, predstavnici Odjela hrvatskih vojnih glasila.

Na ideju da se detaljnije posvete priči o Robertu Zadri Robiju potaknuo ih je porazni podatak ankete koju su proveli među učenicima svoje škole, a prema kojoj je o spomenutom vukovarskom junaku tek manji broj nešto čuo i znao. Ne dopustivši da vrijeme izbriše sjećanje na nedavnu povijest, na slavne i ponosne trenutke obrane domovine i one koji su svojom ulogom u njoj dali nemjerljiv doprinos, posvetili su se opsežnom istraživanju. Razgovarali su s članovima obitelji, suborcima, Roberto-vim nekadašnjim školskim kolegama, zapravo svima koji su im mogli dati bilo koji podatak da upotpune i zao-kruže priču o tom vukovarskom junaku. Robert Zadro bio je nastariji sin legende obrane Vukovara, Blage Zadre. U obranu se uključio na samom početku i kao pri-

Mladi povjesničari predstavili su svoje istraživanje o vukovarskom junaku

Osnovnoškolci iz Babine Grede u posjetu Vukovaru

padnik ATJ Lučko sudjelovao u akcijama na Plitvicama, u Petrinji, Glini, Dvoru na Uni... Kad napadi na Vukovar postanu sve otvoreni, uključuje se u obranu Borova naselja. Zajedno s najhrabrijim suborcima okupljenima u Turbo vodu, vodi nadljudske borbe za grad. Iako biva ranjen i suočen s očevom pogibijom, neprekidnim borbama, situacijom u gradu koji sve teže odolijeva neprijateljskim napadima te na posljeku gubi bitku, Robert se uspijeva

probiti iz okruženja. Ratni put nastavlja kao pripadnik interventnog voda 204. brigade, no, nažalost, pogiba u jednoj akciji svog voda u travnju 1992.

Rad u kojem su ovi mladi povjesničari opisali saznanja do kojih su došli na županijskom je natjecanju ocijenjen kao jedan od najboljih, što im je izazov i veliki poticaj da nastave s istraživanjima. U dogledno vrijeme želja im je da svoje priče o junacima Domovinskog rata ujedine u knjizi, koja će, vjerujemo, biti vrijedan doprinos istini o Domovinskom ratu i nezaobilaznim pojedincima koji su zasluzili da ih uvijek pamtimo.

Hrvatske oružane snage, ponosne na svoju prošlost i nastavljući tradiciju hrvatskih vojnika uvijek u službi mira, daju i danas svoj doprinos očuvanju mira i izvan naših granica. Stoga je na kraju ove zanimljive prezentacije osnovnoškolcima prikazan film "Čuvari svjetskog mira", o sudjelovanju naših pripadnika u mirovnoj misiji ISAF u Afganistanu, kojeg su autori djelatnici Odjela hrvatskih vojnih glasila. ■

Sanitet poljske Ratne mornarice u Splitu

Izaslanstvo saniteta Ratne mornarice Republike Polske, u kojemu su bili bojnik dr. Krzysztof Dziewiatowski i satnik dr. Hubert Bialasiewicz, boravilo je od 12. do 18. travnja u uzvratnom posjetu Institutu pomorske medicine Zapovjedništva za potporu i sanitet Hrvatske ratne mornarice.

Domaćin poljskom izaslanstvu bio je zapovjednik Instituta pomorske medicine u Splitu, brigadir prof. dr. Nada Petri. Intenzivan radni dio,

pod naslovom "Ekspertni razgovori u pomorskoj medicini", iskorišten je za razmjenu mišljenja i iskustava te sagledavanje organizacijskih rješenja. Utvrđeno je da postoje brojne sličnosti, ali i specifične razlike u organizaciji i radu saniteta i instituta pomorske medicine u dvjema vojskama. Iskustva poljske strane su korisna za ulazak Republike Hrvatske u NATO. Obje strane izrazile su želju za nastavkom suradnje već sljedeće godine.

N.P.

Talijansko vojno izaslanstvo na HVU-u

Vojno izaslanstvo Visokog instituta Glavnog stožera Talijanske Republike posjetilo je 10. travnja HVU.

Predvođeni kbb. Robertom Dominijem, vojnim izaslanikom Talijanske Republike u RH, njih 45 stiglo je u radni posjet. Prezentirane su im sljedeće teme: "Sigurnosno stanje u jugoistočnoj Europi", "Reforme u OSRH" i "Sustav vojnog školovanja u OSRH". Nakon iscrpnih i doista zanimljivih prezentacija uslijedila su mnogobrojna pitanja talijanskih gostiju- naravno, na obostrano zadovoljstvo. Na kraju radnog dijela posjeta razmijenjeni su protokolarni darovi, a goste iz Italije pozdravio je i ravnatelj HVU-a general bojnik Mirko Šundov.

OJI

Prvenstvo OSRH-a u krosu

Na vojnom poligonu "Gašinci" početkom travnja održano je 10. prvenstvo OSRH-a u krosu.

Sudjelovalo je stotinjak pripadnika OSRH-a iz svih rodova i grana Oružanih snaga okupljenih u 14 ekipa, kako u muškoj, tako i u ženskoj konkurenciji. Unatoč vrlo teškim uvjetima i zahtevnoj stazi postignuti su odlični rezultati. Deseto prvenstvo OSRH-a u krosu svečano je u vojarni "Bosut" u Vinkovcima otvorio izaslanik načelnika GSOSRH-a brigadir Mladen Mikolčević.

I. O.

Rezultati

MUŠKARCI

- POJEDINAČNO

1. Mario Tisauer - gombr
2. Željko Franjo Letonija - Vob. HKoV
3. Siniša Kovač - Poč. zaštitna bojna

EKIPNI POREDAK

1. Počasna zaštitna bojna

2. Vob. HKoV

3. gombr

ŽENE - POJEDINAČNO

1. Valentina Županić - gombr
2. Nevija Leljak - HVU
3. Rebeka Krušelj - HVU

EKIPNI POREDAK

1. HVU - 1. ekipa
2. gombr
3. HVU - 2. ekipa

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
ZAGREB
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ**

Za popunu radnih mesta u Samostalnom odjelu za vojni zračni promet

1. Voditelj Odsjeka letačkih standarda i operacija

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. prometa - aeronautečki smjer - pilot (nastavnik letenja na borbenom avionu MiG-21, osposobljenost za PC-9 i Zlin)

• ustrojbeni čin: pukovnik

• VSSSp:91503

• aktivno znanje engleskog jezika

• 10 godina rada u struci

• posebna vojna znanja

2. Viši stručni savjetnik - nadzornik za sigurnost letenja aviona

- VSS/VII/I - dipl. ing. prometa - aeronautečki smjer - pilot (pilot transportnog ili protupožarnog aviona An-32 B, CL-415, AT-802)

• ustrojbeni čin: pukovnik

• VSSSp:91503

• aktivno znanje engleskog jezika

• 10 godina rada u struci

• posebna vojna znanja

3. Viši stručni savjetnik - nadzornik za sigurnost letenja helikoptera

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. prometa - aeronautički smjer - pilot (kapetan transportnog helikoptera, po mogućnosti osposobljen za helikopter Bell - 206)

• ustrojbeni čin: pukovnik

• VSSSp:91503

• aktivno znanje engleskog jezika

• 10 godina rada u struci

• posebna vojna znanja

4. Viši stručni savjetnik za zračni promet - Odsjek aerodroma i vojnog zračnog prometa

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. prometa - aeronautečki smjer ili smjer kontrole letenja

• ustrojbeni čin: pukovnik

• VSSSp:91501

• aktivno znanje engleskog jezika

• 10 godina rada u struci

• posebna vojna znanja

5. Viši stručni savjetnik - nadzornik za besposadne letjelice i padobranstvo

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. zračnog prometa / dipl. ing. strojarstva / dipl. ing. elektrotehnike

trotehnike (po mogućnosti instruktur - operater besposadnih letjelica ili instruktur padobranstva)

- ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSSp:91501
- aktivno znanje engleskog jezika
- 10 godina rada u struci
- posebna vojna znanja

6. Voditelj Odsjeka zrakoplovno-tehničkih standarda i certifikacije

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. strojarstva / dipl. ing. elektrotehnike
- ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSSp:92201
- aktivno znanje engleskog jezika
- 10 godina rada u struci
- posebna vojna znanja

7. Viši stručni savjetnik - nadzornik za zrakoplovno-tehničke standarde helikoptera

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. strojarstva / dipl. ing. elektrotehnike
- Ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSSp:92201
- aktivno znanje engleskog jezika
- 10 godina rada u struci
- posebna vojna znanja

8. Viši stručni savjetnik - nadzornik za zrakoplovno-tehničke standarde zrakoplovnog naoružanja

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. strojarstva / dipl. ing. elektrotehnike
- ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSSp:92201
- aktivno znanje engleskog jezika
- 10 godina rada u struci
- posebna vojna znanja

9. Voditelj Odsjeka upravljanja kvalitetom

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. strojarstva / dipl. ing. elektrotehnike
- ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSSp:92201
- aktivno znanje engleskog jezika
- 10 godina rada u struci
- posebna vojna znanja

10. Viši stručni savjetnik za kontrolu kvalitete, registre, certifikaciju i licenciranje

Uvjeti:

- VSS/VII/I - dipl. ing. strojarstva / dipl. ing. elektrotehnike / dipl. ing. zračnog prometa
- ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSSp: 92203/91501
- aktivno znanje engleskog jezika
- 10 godina rada u struci
- posebna vojna znanja

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zainteresirani kandidati iz us-

trojbenih cijelina MORH-a mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane RH, Uprava za ljudske resurse, Personalna služba, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb, a zainteresirani kandidati iz ustrojbenih cijelina GSOSRH-a prijave s dokazima mogu dostaviti na adresu: **Glavni stožer OSRH, Uprava za personalne poslove, vojarna "Croatia", Sarajevska bb, 10 000 Zagreb.**

Rok za podnošenje prijave je **30. travnja 2008.**

Za eventualne upite u svezi s natječajem, zainteresirani kandidati mogu se obratiti na telefon **01/4568-553.**

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
PERSONALNA SLUŽBA**

**raspisuje:
INTERNI NATJEČAJ
za popunu upražnjenih
radnih mesta**

VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA KEMIJSKU ZAŠTITU - 2 IZ-VRŠITELJA

Uvjeti:

- VSS/I - dipl. ing. kemije
- ustrojbeni čin: pukovnik
- VSSP: 91901
- poznavanje jednog svjetskog jezika

• iskustvo u radu s opasnim tvarima i RBK zaštitnom opremom

Rok za podnošenje prijave je 30. travnja 2008.

Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zainteresirani kandidati iz ustrojbenih cijelina Ministarstva obrane mogu dostaviti na adresu:

Ministarstvo obrane RH, Uprava za ljudske resurse, Personalna služba,

Stančićeva 6, 10 000 Zagreb, a kandidati iz ustrojbenih cijelina Glavnog stožera OSRH i OSRH na adresu:

Uprava za personalne poslove GS OSRH, Sarajevska bb (vojarna "Croatia"), 10 000 Zagreb

BAE Systems

BRITANSKA tvrtka BAE Systems nastavlja s razvojem novog topničkog sustava Non-Line-of-Sight (NLOS). Tvrta je tijekom terenskih ispitivanja na topničkom poligonu Yuma ispalila više od tisuću projektila. Inače, samovozni topnički sustav NLOS razvija se u sklopu programa FCS (Future Combat Systems). To je najvažniji razvojni program američke kopnene vojske (US

Army) u zadnjih četrdesetak godina.

Planirano je da se do ljeta 2008. ispali 4400 projektila tijekom sveobuhvatnih testiranja. Cilj je dobiti sigurnosni certifikat, nužan za potpuno automatiziranu samovoznu haubicu.

Nakon toga bi se trebali dostaviti prvi predserijski primjerici NLOS-a, i to prema planu u kasno ljetu 2008.

Rezultati dobiveni tijekom ovih testiranja izravno se primjenjuju u proizvodnji druge serije prototipova, koji će se dovršiti do kraja 2008. Ta bi serija, zahvaljujući iskustvima s testiranja prve serije prototipova, trebala biti vrlo blizu konačnom proizvodu.

Razlog za užurban razvoj NLOS-a jest i u tome što američka kopnena vojska i dalje rabi stari i nezadovoljavajući samovozni topnički sustav M109, koji je dogurao do inačice A6 Paladin i trebao je biti samo prijelazno rješenje do uvođenja novog i naprednog samovoznog sustava Crusader.

No, Crusader je otkazan kako bi se uštedjela sredstva i usmjerila, između ostalog, na razvoj komponenti sustava FCS. On će zbog najmoderne tehnologije umreženosti imati znatno veće operativne mogućnosti. Ne treba smetnuti s umanju da je FCS zamišljen kao "srednji" program, koji se u preživljavanju ne oslanja na oklop već na niz aktivnih mjera te sveobuhvatnu umreženost svih snaga na terenu.

M. PETROVIĆ

Predstavljen novi M-346

TALIJANSKI proizvođač zrakoplovne tehnike Alenia Aermacchi, u svojoj tvornici u Venegono Superiore, 10. travnja priredila je veliku svjetsku promociju nove, poboljšane inačice svoga novoga mlaznog školsko-borbenog aviona M-346. Velika posebnost te promocije jest činjenica da predstavljena konfiguracija aviona ujedno znači definiranu preprodudičku tehničku konfiguraciju aviona, odnosno uspješni završetak višegodišnjeg razdoblja rada na optimiziranju brojnih sustava za avion, te njegovu pripremu za inicijalnu industrijsku proizvodnju. Alenia Aermacchi dosad je izgradila dva prototipa M-346, na kojima je provodila brojna i intenzivna zemaljska i letna testiranja. Prvi prototip M-346 predstavljen je u lipnju 2003., a svoj prvi probni let imao je u srpnju 2004.

Ukupna težina novopredstavljenog M-346 manja je za 700 kg od dosadašnjih prototipova, a to se postiglo većom primjenom kompozitnih ma-

terijala u proizvodnji aviona, brojnim strukturalnim promjenama krila i trupa, te ugradnjom novoga glavnog stajnog trapa. Važan pomak ostvaren je i u smjeru lakšeg opsluživanja i održavanja aviona, odnosno lakše zamjene pojedinih sustava na njemu. Tvrte Alenia SIA i SELEX Communications velik

pomak naprijed ostvarile su s novim letnim računalom na avionu, te poboljšanom inačicom pratećeg softvera. Sve to pridonijelo je znatno boljim performansama aviona. Početak isporuke prvih aviona talijanskom ratnom zrakoplovstvu očekuje se krajem 2008. godine.

I. SKENDEROVIC

Novi solarni panel

SUNCE je još uvijek slabo iskorišten obnovljivi izvor energije. Jedan od temeljnih razloga je skupa tehnologija fotonaponskih solarnih panela koji Sunčevu svjetlost mogu izravno pretvarati u električnu energiju. Istraživači diljem svijeta nastoje razviti nove metode izrade foto naponskih panela kako bi se prevladala ta zapreka.

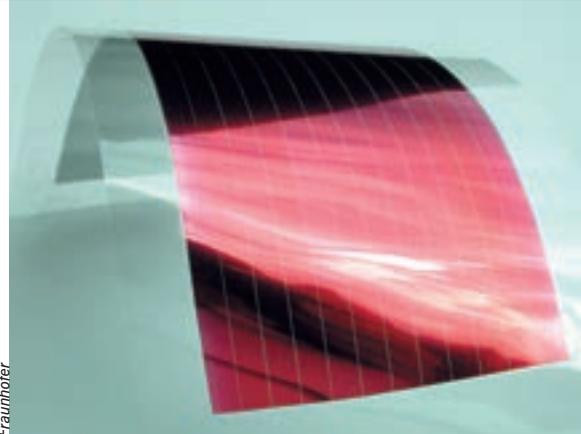
Njemački istraživački institut Fraunhofer predstavio je novu tehnologiju organskih solarnih panela, koji se printaju na tanki film. No, nije sve tako sjajno jer istraživači moraju razviti i odgovarajuće supstrate i materijale za prevlačenje panela, koji će ih štititi od vanjskih utjecaja.

Na sadašnjoj razini razvoja, organski solarni paneli nemaju kapacitet

klasičnih solarnih panela, a osobito su manjkavni u pogledu učinkovitosti. No, njihova je velika prednost prilagodljivost pa se mogu primjenjivati na novim područjima. Istraživači predviđaju kako bi se u početku mogli rabiti za op-

skrbu energijom malih trošila i pri izradi samodostatnih mikrosustava (kao što su razne vrste senzora).

Predstavljeni primjerak organskog solarnog panela bio je dimenzija stranice knjige, a istraživači vjeruju kako je riječ o tehnologiji koja se jednostavno može prilagoditi masovnoj proizvodnji. Dizajniran je da bude što jeftiniji. Dosad je prednji

prozirni dio obično bio načinjen od (skupog) indij kositar oksida.

U Fraunhoferu su pak razvili jeftinu slabo vodljivu prozirnu polimernu elektrodu i visoko vodljiv metalni sloj na stražnjem dijelu solarne čelije. Veza među njima omogućena je brojnim sičušnim rupama u solarnoj čeliji.

M. PETROVIĆ

Demonstrator tehnologija EAGL

KONTINUIRANI rast cijena nafte ne zabrinjava samo gospodarstvenike diljem svijeta, nego je borba s njegovim posljedicama sve očitija i u zrakoplovnoj industriji, posebice u onim zemljama koje su tehnološki i ekonomski sposobne ulagati u njezinu prilagodbu novonastaloj energetskoj situaciji. Američko ratno zrakoplovstvo proteklih godina uložilo je mnogo u razvoj i opera-

tivnu primjenu sintetičkog goriva, posebice u svojoj transportnoj i bombarderskoj floti. Novi veliki korak koji vrlo odlučno kani poduzeti u sljedećem kratkoročnom razdoblju, glede dodatne dimenzije energetske učinkovitosti, jest razvoj i primjena novih lakših materijala za izgradnju poboljšanih inačica transportnih i bombarderskih aviona.

Američko ratno zrakoplovstvo nedavno je pokrenulo projekt EAGL (Efficient Affordable Global Lift), kojim želi izgraditi tehnološki demonstrator sposoban za prvi probni let unutar 36 mjeseci od trenutka sklanjanja ugovora za njegovo financiranje. EAGL demonstrator trebao bi biti dosad najveći američki avion sa građen od novih materijala, odnosno primjenom novih tehnologija. Američko ratno zrakoplovstvo vrlo izravno navodi kako s novim transportnim EAGL avionom traži alternativu za svoj najveći transportni avion C-5B Galaxy, čija težina kad je prazan iznosi 169 643 kg, što itekako utječe na njegovu žed za gorivom. Pri projektiranju i izgradnji EAGL-a bit će kao nikada dosad za taj tip aviona korišteni kompozitni materijali, odnosno plastika, aluminijске legure, staklena vlakna. Istraživački laboratorij američkog ratnog zrakoplovstva krajem veljače odasao je zahtjev za dostavljanje inicijalnih ponuda raznim tvrtkama koje mogu sudjelovati u razvoju i primjeni novih materijala za gradnju aviona.

I. SKENDEROVIC

Novi izvidnički satelit

NJEMACKA

tvrtka Infoterra GmbH ima ekskluzivno pravo komercijalne eksploracije novog izvidničkog satelita s radarem Terra-SAR-X. Taj je radarski satelit lansiran 15. lipnja 2007., omogućuje prijavljanje kvalitetne satelitske radarske slike, koja ne ovisi o meteoroškim uvjetima u atmosferi, a ima visoku rezoluciju i kvalitetnu uslugu pristupa podacima mogućim kupaca.

TerraSAR-X satelit je proizvod tvrtke Astrium (dio koncerna EADS specijaliziran za svemirske programe), a nastao je kao privatno javno partnerstvo između DLR-a (skupina javnih institucija odgovorna za suradnju sa svemirskim programima) i Infoterre.

Svoje je mogućnosti TerraSAR-X pokazao tijekom poplava u Boliviji

u veljači 2008. Tada se operativni program UN-a UNITAR obratio Infoteri, tražeći žurnu dostavu slika poplavljene područja kako bi se što prije mogla procijeniti stvarna situacija na terenu.

Radarske slike poplavljene područja dostavljene su stručnjacima UNISAT-a nakon 48 sati. Oni su bili

zadovoljni i brzinom dostave podataka (slika) i kvalitetom materijala. To je omogućilo prve analize poplavljene područja, koje su pomogle institucijama UN-a, lokalnim vlastima i nevladim organizacijama u pružanju najučinkovitije pomoći ugroženom stanovništvu.

M. PETROVIĆ

Rasprema američkih lovaca mina klase Osprey

NAKON gotovo osam godina operativne službe, američka ratna mornarica je potkraj 2007. isključila iz operativnog sastava posljednju seriju od četiri obalna lovca mina klase Osprey. Čitava klasa od 12 lovaca mina izgrađena je u američkim brodogradilištima Intermarine USA i Avondale Industries. Od rasprenjanih brodova, USS Black Hawk primljen je u aktivnu službu u svibnju 1996., a nakon toga USS King Fisher u listopadu iste godine, USS Cormorant u travnju 1997. i USS Shrike u svibnju 1999.

Vrlo je vjerojatno da će lovci mina Black Hawk i Shrike biti prodani Turskoj, slijedom dokumenta US

Naval Vessel Transfer Act 2007, dok su preostala dva trenutačno predviđena za prodaju Litvi. No, s obzirom na to da je Litva u procesu akvizicije dvaju patrolnih brodova

namijenjenih protuminskoj borbi Stanflex 300, koji su služili u danskoj mornarici, s opcijom nabave trećeg takvog broda, nije vrlo izgledno da će početi proces akvizicije američkih lovaca mina.

Potkraj 80-ih godina XX. stoljeća, američka je mornarica naručila gradnju osam lovaca mina klase Osprey pune istisnine 800 tona, čiji se projekt temeljio na talijanskim brodovima klase Lerici, ali ponešto izmijenjen. Dodatna serija od četiri broda naručena je nakon što su lovci mina bili izloženi protuminskim operacijama u Zaljevskom ratu 1990. i 1991. No, kao relativno mali brodovi (duljine 57 m), koji postižu

maksimalnu brzinu od 10 čv, nisu prikladni za brzu prekoceansku uporabu niti za sve vremenske uvjete. Stoga je američka mornarica odlučila da će za potrebe protuminske borbe bolje služiti 14 većih lovaca mina klase Avenger istisnine 1380 tona, mornarički helikopteri i male brodice ukrcane na buduće brodove za priobalnu borbu - LCS.

Trup lovaca mina klase Osprey načinjen je od staklom ojačana poliestera (stakloplastike), a prva četiri broda iz klase rasprenljena su 2006., dok su sljedeća četiri broda povučena iz operativne službe u siječnju i veljači 2007. Brodovi Heron i Pelican odmah su po rasprenji transferirani grčkoj mornarici, Cardinal je prodan Bahreinu, a Raven Egiptu. Kako je ukinuta čitava klasa od 12 lovaca mina, odlučeno je da posada koja je na njima služila započne obuku na protuminskim modulima koji će biti ugrađeni na američke nove LCS brodove za priobalnu borbu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Okončanje preinaka na iranskoj Kilo podmornici

RUSKI vojno-diplomatski izvori objavili su da će preinake na iranskoj dizel-električnoj podmornici Projekt 877EKM (NATO oznake Kilo) biti okončane krajem 2008. Podmornica je jedna od tri takve vrste koju je Iran nabavio od Rusije posredstvom ruske državne vojne agencije za izvoz opreme Rosoboronexport, od 1992. do 1997., a skladno s navedenim izvorom, od 2006. godine prolazi proces preinake, dok se preostale dvije podmornice nalaze u operativnoj službi iranske mornarice. Vođenje modernizacije je povjereni brodogradilištu Zvyozdočka tvrtke Severodvinski, koja se specijalizirala za prepravke, modernizaciju i nadogradnju podmornica ruske mornarice, jednako konvencionalnih i nuklearnih, kao i dizel-električnih podmornica namjenjenih izvozu.

Podmornica ima površinsku istisninu 2300 tona dok podvodna istisnina iznosi 4000 tona, podvodnu brzinu do 25 čv, dok joj površinski doplov pri brzini osam čvorova iznosi 6000 nm, a podvodni doplov 400 nm pri brzini od tri čvora.

Operativna dubina zarona je specifi-

cirana na 250 m, dok je maksimalna dubina 300 m. Naoružanje uključuje šest torpednih cijevi kalibra 533 mm, a rezerva naoružanja sastoji se od 18 punjenja i 24 podmorske mine.

Visoko na ruskoj listi prioriteta u vojnoj suradnji s Iranom jesu detaljni pregledi, preinake i modernizacija svih triju iranskih podmornica Projekta 877EKM. Prema neimenovanim izvorima, modernizacija vrlo vjerojatno uključuje opremanje podmornica novim 3M54E protubrodskim projektilima, koji se lansiraju iz torpednih cijevi, i novim 3M-14E projektilima namijenjenim napadu

na kopnene ciljeve, a povezani su s oružanim sustavom Klub. Iran je na svoj zahtjev već davno dobio odobrenje od Rusije za nabavu novog oružanog sustava i navedenih projektila. No, taj sustav jedino se može ugraditi u podmornice u Rusiji, što ne odgovara Iranu zbog sporišto kojim se modernizira prva od tri podmornice, a Iran ne želi povući iz aktivne službe preostale dvije na tako dugo razdoblje. Zbog navedenog, jedna podmornica iz klase Kilo, koja se nalazi na modernizaciji u Iranu, neće biti opremljena oružanim sustavom Klub.

M. PTIĆ GRŽELJ

Indijski PZO sustav Akash

uz bok američkom PZO sustavu Patriot. Također, riječ je o potpuno samostalnom sustavu koji je razvila Indija, uz primjenu svojih tehnologija, a sam sustav Akash bit će prvi takav autohtoni indijski oružni sustav što ga u svoju operativnu uporabu uvode indijske oružane snage.

Indija je razvoj Akash PZO sustava započela prije 21 godinu, i on će Indiji biti dobrodošla zamjena za postojeće ruske PZO sustave 2K12 Kub (NATO naziv SA-6 Gainful/Straight Flush), koji su sada tehnološki zastarjeli. Za potrebe indijskog ratnog zrakoplovstva zasad su naručene dvije bitnice Akash sustava, premda postoje određene špeku-

laciјe da će Indija taj sustav ponuditi i na svjetskom tržištu. Sam projektil s ramjet pogonom teži 700 kg, dok bojna glava teži 60 kg, a maksimalna brzina koju može postići iznosi 3,5 M uz maksimalno opterećenje od 20 G. Radarski dio kompleta čini indijski radarski sustav Rajendra, koji se temelji na ruskom radarskom sustavu Flap-Lid B, kakav se rabi na ruskom PZO sustavu S-300. Maksimalni domet Akasha je 27 km, odnosno maksimalni visinski doseg 15 km. Akash može gađati širok spektar ciljeva u zraku: bespilotne letjelice, balističke i krstareće projektile, te različite tipove aviona i helikoptera.

I. SKENDEROVIC

SREDINOM travnja, indijski nacionalni dnevni list The Hindu izvjestio je kako je Indijsko ratno zrakoplovstvo naručilo kupnju PZO sustava Akash (akash na indijskom znači nebo). Ta vijest ima višestruko značenje, posebice za Indiju. Riječ je o PZO sustavu srednjeg dometa nove generacije, koji se po njegovim tehničko-taktičkim odlikama svrstava

Protuoklopna oružja s istoka (II. dio)

Iako ovim tržištem još dominiraju ruski proizvodi, sve veću im konkureniju čine ukrajinski, pa čak i kineski proizvođači protuoklopnih oružja

Pripremio Srećko RADOVIĆ

Izraelska nesreća u južnom Libanonu potaknula je protutenkovske lobije da "novim" argumentima dokazuju zastarjelost tenkova i potrebu hitnog razvoja novih borbenih vozila koja će ih zamijeniti. Narančno, pažljivo su izbjegavali spomenuti da je čak 90 posto posada prošlo bez težih ozljeda, iako su nji-

hovi tenkovi pogodjeni protutenkovskim ručnim bacačima i/ili vođenim projektilima. Da su tim oružjima pogodena druga oklopna vozila sigurno bi bila uništena. Potrebno je naglasiti da ni Metis ni RPG-29 Vampir ne posjeduju tajnu tehnologiju. Istu bi ubojitu moć borci Hezbollaha imali i da su kojim slučajem

rabili zapadne sustave kao što su Milan ili Panzerfaust 3.

Kornet E

U usporedbi s Metis sustavom Kornet E je znatno veći i teži, ali zato ima i bolje borbene mogućnosti. Maksimalni domet sustava 9M133 Kornet jest 5000 metara te se može usporediti s američkim sustavom Tow. Najveća je razlika u načinu navođenja projektila na cilj. I dok američki sustav rabi žicu (Sacos), ruski se oslanja na lasersku zraku po kojoj projektil "jaše". Proizvođač (KBP) tvrdi da ovaj način vođenja ima odličnu otpornost na ometanje s obzirom na to da je sama laserska zraka skrivena iza projektila tijekom njegova leta prema cilju. Zanimljivo je da je europska tvrtka MBDA odabrala isti način vođenja za svoj protuoklopni vođeni sustav Pars/AC3G MP, čiji su naručitelji bili Francuska i Njemačka, a čiji je razvoj u međuvremenu obustavljen.

Kornet E ima tandem kumulativnu bojnu glavu promjera 152 mm i mase 10 kilograma, što je dovoljno da probije 1200 mm čeličnog oklopa zaštićenog eksplozivnim reaktivnim oklopom. Maksimalni domet projektila je 5500, a minimalni samo 100 metara. Iako se Kornet E isporučuje s lakisom lanserom, ipak nije prikladan za uporabu u pješaštву. Naime, ukupna masa tronošca, sustava za ciljanje i navođenje projektila, te projektila u lansirnom kontejneru jest čak 60 kilograma. Zbog toga korisnici radije upotrebljavaju Kornet E na lakisim terenskim vozilima ili na kupolama borbenih vozila. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Satelitsko snimanje dostupno svima

Snimanje iz svemira, koje je dosad tradicionalno pripadalo supersilama i bilo vrlo skupo, postalo je jeftinije i dostupnije nego ikada prije

Pripremio Marijo PETROVIĆ

Snimanje iz svemira, nekada monopol najvećih sila, postalo je dostupno diljem svijeta. Američko nastojanje da se kontrolira dostupnost slikovnih materijala visoke razlučivosti za ciljana tržišta u svijetu, a uz pomoć timova koji projektiraju specijalne (tajne) satelite tijekom Hladnog rata i poslije, bilo je samo djelomično uspješno.

Izrael razvija tehnologiju i satelite za snimanje koji nadmašuju performanse golemih "tajnih" satelita proizvedenih u SAD-u, i to u manjem i višestruko uporabljivom obliku. Nadalje, osmišljen je sustav koji omogućuje ostalim zemljama pristup slikovnim materijalima s iz-

raelskih svemirskih letjelica. Izviđanje iz svemira stoji svake godine sve manje i manje. Turska je izdvojila samo 200 milijuna dolara za vlastiti program satelita za snimanje. Velika Britanija izdvaja samo 14 milijuna GBP za svoj eksperimentalni satelit za snimanje. Razvoj visoko razlučive svemirske letjelice, s klasom razlikovanja detalja manjeg od jednog metra, više nije tehnološki rizičan čime su spuštene cijene na ionako pretrpanom segmentu tržišta za usluge lansiranja.

Osnovna je činjenica u svezi s elektrooptičkim (EO) satelitima u niskoj zemljinoj orbiti (LEO): oni prekrivaju cijeli svijet! Većina sve-

mirskih letjelica za pozicioniranje kamera radije upotrebljava zamašnjake (inercijski rotacijski diskovi) umjesto potisnika s pogonskim gorivom. Motori zamašnjaka napajaju se električnom energijom, koja se dobiva pomoću električnih solarnih panela na samoj letjelici, a to ne utječe na cijenu naručenih slikovnih materijala. Rezultat je da satelitski operateri, kao što su Izrael i Republika Koreja, vrlo aktivno oglašavaju usluge svojih satelita te se upotrebljavaju kao potpora trećim korisnicima izvan vlastitih područja od strateškog interesa. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Pume i Cougari mogu sve

I nakon 40 godina operativne uporabe, transportni helikopteri Eurocopter Puma i Cougar odlično se prodaju

Prepričao Dražen Milić

Tijekom rata u Alžiru od 1954. do 1962. francuska je vojska postala prva koja je masovno rabilo helikoptere u borbenim zadaćama. Tada stečena iskustva pretočena su u zahtjeve za novim srednjim transportnim helikopterom sposobnim djelovati 24 sata, bez obzira na vremenske uvjete. Krajnji rezultat tih zahtjeva bio je transportni helikopter SA 330 Puma tvrtke Sud Aviation. Prvi je prototip prvi put poletio 15. travnja 1965., a u operativnu uporabu SA 330A u francuskoj vojsci ušao je već 1967. Dvije godine poslije britansko ratno zrakoplovstvo odbralo ga je za svoj temeljni transportni helikopter, te su britanske Pume u operativnu uporabu ušle već 1971., pod lokalnom oznakom Puma HC.1.

Ubrzo su razvijene i nove inačice, bolje prilagođene zahtjevima kupaca. Tako je za francusku vojsku razvijena inačica SA 330B, za izvoz namijenjena inačica SA 330C, a za uporabu u vrućim i visokim krajevi-

ma inačica SA 330L. Serijska proizvodnja SA 330 okončana je potkraj 1987., nakon proizvedenih 700 primjeraka. Umjesto nje u serijsku proizvodnju krenula je Super Puma AS 332 (oznaka je promijenjena jer je 1970. tvrtku Sud Aviation preuzeila korporacija Aerospatiale). Prva Super Puma proizvedena u Aerospatialeu poletjela je 13. rujna 1978. i otad je postigla odlične prodajne rezultate, stalno se prilagođavajući potrebama starih i novih kupaca. Dosad su razvijene tri generacije transportnih helikoptera iz obitelji Super Puma/Cougar. Tako se inačice namijenjene civilnoj uporabi nude pod oznakom AS 332 Super Puma, a vojne inačice kao Cougar. Model Mk 1 (AS 532) razvijen je početkom osamdesetih godina XX. stoljeća. Nakon njega razvijen je model Mk 2 (AS 532A2), koji je uglavnom namijenjen civilnim korisnicima kao što su tvrtke za opskrbu platformi za vađenje nafte na Atlantskom oceanu. Godine 2004. dobiveni su certifikati za civilne i

vojne modele EC 225/725 - treća generacija obitelji Super Puma/Cougar.

Najbolji pokazatelj napretka, s obzirom na to da je riječ o transportnim helikopterima, jest najveća poletna masa (MTOW - maximum take-off weight), koja je kod modela Mk 1 bila "samo" 8000 kg, da bi se kod modela EC 225/725 povećala na 11 000 kg. Zahvaljujući tom napretku održan je uzlazni trend prodaje te konzorcij Eurocopter godišnje proizvede 30 takvih helikoptera. Možda je još uvjerljiviji podatak da sadašnji planovi predviđaju nastavak proizvodnje još najmanje deset godina. Zbog toga ne začuduje što je upravo model AS 532AL bio prvi zapadni helikopter prodan bivšoj članici Varšavskog ugovora nakon okončanja Hladnoga rata - 28. kolovoza 2006. predan je prvi primjerak bugarskom ratnom zrakoplovstvu. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Leteća topovnjača AC-119G Shadow

Nastao kao jeftina opcija skupljem AC-130, AC-119G (kao i AC-119K) ostao je u operativnoj uporabi samo četiri godine. Dovoljno da osigura svoje mjesto u povijesti razvoja borbenih aviona

Domagoj MIČIĆ

Tijekom Vijetnamskog rata, konceptacija pretvaranja transportnog aviona u leteću topovnjaču potpuno je uspjela. Zbog toga je dvije godine prije odlaska AC-47 Spookyja iz operativne uporabe, u prosincu 1969. (vidi Hrvatski vojnik broj 183), američko ratno zrakoplovstvo započelo tragati za njegovim naslijednikom. Kao logičan izbor nametao se tada najnoviji transportni avion C-130A Hercules pokretan sa četiri turboelisna motora. Osim što je po svemu bio napredniji u odnosu na C-47, imao je i dvije velike mane. Prva je bila znatno viša cijena, koja je krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća bila prevelika čak i za američko ratno zrakoplovstvo. Druga, doduše privremena mana bila mu je što Hercules tek ušao u serijsku proizvodnju i nije bilo dovoljno raspoloživih aviona za konverziju u leteće topovnjače.

Iako američko ratno zrakoplovstvo nije odustalo od razvoja AC-130, ipak je moralo potražiti jeftiniju op-

ciju, barem kao prijelazno rješenje. Kao najbolji odabran je Fairchildov C-119 Flying Boxcar, razvijen na osnovama transportnog aviona C-82 Packet istog proizvođača. Flying Boxcar prvi je put poletio u studenom 1947., a do prestanka serijske proizvodnje 1955. proizvedeno je više od 1100 aviona. On je postao najbolje iako ne i idealno rješenje, te osnova za razvoj leteće topovnjače AC-119G Shadow. Zapravo je C-119 bio dosta slabo rješenje, prije svega zbog uporabe dvaju slabih klipnih motora. Zbog njih Flying Boxcar zapravo i nije imao bitno bolje letne mogućnosti od C-47. Rješenje će se naknadno naći u postavljanju dvaju dodatnih turbomlaznih motora pod krila. Tako je nastao AC-119K Stinger, koji ćemo opisati u idućem tekstu.

Početak razvoja

U lipnju 1967., potaknut snažnim pritiscima američkog ratnog zrakoplovstva da se odobri razvoj ostarje-

log Spookyja, tadašnji tajnik za zračne snage Harold Brown odobrio je početak razvoja AC-119G kao hitnu zamjenu za AC-47. Naknadno je odlučeno da će se, "u sklopu raspoloživih novčanih sredstava", parallelno razviti i kupovati AC-119G i AC-119K, te da će po 16 aviona svake inačice činiti osnovu za dvije eskadrile. Odluka je predviđala i kupnju još 10 pričuvnih aviona naimjenjenih popuni gubitaka. Tako je nastao Project Gunship III, koji je pokrenut nakon početka razvoja AC-130 - Project Gunship II. Pritisak američkog ratnog zrakoplovstva da se kupuje isključivo AC-119K odbijen je zbog prevelike cijene nabavke. Pritisak se povećao sredinom 1968., kad su i postrojbe počele otvoreno tvrditi da letne odlike AC-119G nisu zadovoljavajuće, te postavile pitanje može li se takav avion uopće poslati u borbu. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Politički atentati (IV)

Margaret Thatcher (1984.)

Neuspjeli atentat IRA-e na britansku premijerku Margaret Thatcher tijekom političke konvencije Konzervativne stranke u britanskom ljetovalištu Brighton, 1984. godine, jedan je od najambicioznijih političkih atentata posljednjih desetljeća i istodobno jedna od najdramatičnijih epizoda u novijoj britanskoj povijesti. Mandatom prve žene na mjestu britanskog premijera dominiralo je pitanje Sjeverne Irske, koje je kulminiralo brightonskim atentatom, a ostalo neriješeno do kraja njezina mandata

— Hrvoje BARBERIĆ —

■ Mandat Margaret Thatcher obilježilo je pitanje Sjeverne Irske

Neuspjeli atentat IRA-e na britansku premijerku Margaret Thatcher tijekom političke konvencije Konzervativne stranke u britanskom ljetovalištu Brighton, 1984. godine, jedan je od najambicioznijih političkih atentata posljednjih desetljeća i istodobno jedna od najdramatičnijih epizoda u novijoj britanskoj povijesti. Prva žena na mjestu premijera Velike Britanije, Margaret Thatcher, rođena je 1925. godine u gradu Granthamu, u obitelji nižeg srednjeg sloja. Njezina politička karijera počela je ranih pedesetih pristupanjem Konzervativnoj stranci, a 1959. godine bila je

izabrana u Donji dom Parlamenta. Od 1970. do 1974. godine, u vlasti premijera Edwarda Heatha, obavljala je dužnost ministricе prosvjete i znanosti. Godinu dana nakon izbornog poraza konzervativaca, 1975., preuzima vodstvo stranke, s kojom na izborima 1979. osigurava parlamentarnu većinu.

Učvršćena potporom britanske javnosti nakon pobjede na Falklandima, Margaret Thatcher 1983. osvaja parlamentarne izbore, unatoč tome što je u godinama do rata Konzervativna stranka rapidno gubila popularnost među biračima. Tijekom cijelog premijerskog mandata,

Margaret Thatcher je pratio problem i teroristička kampanja u Sjevernoj Irskoj, koja je kulminirala u listopadu 1984. bombaškom akcijom IRA-e u hotelu u Brightonu, a meta je bila premijerka sama.

Sjevernoirska problem

Kad je Republika Irska 1922. godine dobila neovisnost, šest okruga na sjeveru otoka, gdje su protestanti bili većina, ostalo je u okrilju Velike Britanije. Od sredine šezdesetih godina, krhka politička stabilnost Sjeverne Irske počela se urušavati. Katoličko stanovništvo se politički organiziralo i tražilo veći udio u vlas-

■ Uništeni hotel

ti, a reaktivirana je paravojna skupina Irska republikanska armija, čije je radikalno krilo, Provizorna IRA, prigrlilo terorizam kao oblik borbe protiv britanskih snaga sigurnosti. IRA je počela s operacijama na engleskom tlu još 1939. godine, no najžešća kampanja vodila se potkraj šezdesetih godina. Sedamdesetih je godina u Sjevernoj Irskoj u prosjeku ginulo gotovo tri stotine ljudi godišnje, a ekstremne republikanske i unionističke skupine natjecale su se u ubojstvima i podmetanjima bombi. Najsmjelije akcije IRA-e na engleskom tlu u razdoblju uoči 1984. godine bile su krvavi bombaški napadi na pubove u Birminghamu 1974., podmetanja četiri automobila-bombe 1973. u Londonu, bombaški napad na bazu padobranaca u Aldershotu te ubojstvo lorda Mountbattena 1979. godine, koje je izvedeno na tlu Republike Irske. Atentat na britansku premijerku svakako je trebao biti kruna borbe ekstremnih irskih republikanaca protiv vlasti Londona.

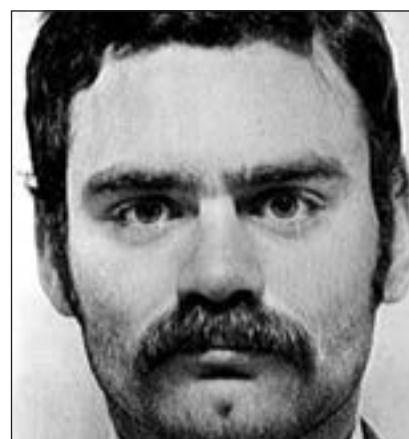
Akcija podmetanja bombe u brightonskom hotelu bila je brižljivo planirana i izvedena. IRA-in operativac Patrick Magee, tri tjedna uoči akcije, odsjeo je u Grand hotelu u Brightonu pod lažnim imenom Roy Walsh. Tijekom trodnevног boravka u hotelu, u zid kupaonice sobe broj 629 postavio je bombu s vremenjskim upaljačem, tempiranim da je detonira 24 dana poslije, za održavanja konvencije. Atentator Magee rođen je 1951. godine u Belfastu. Kao dijete preselio se u engleski grad Norwich, a postavši punoljetan vratio u Belfast, gdje se pridružio IRA-i. Nakon toga njegov životni put slijedi tadašnji uobičajeni životni obrazac sjevernoirskega radikalata.

Noćna eksplozija

Konvencija Konzervativne stranke počela je prema planu, 12. listopada 1984., dan uoči premijerkina 59. rođendana. Tijekom noći, u 2 sata i 54 minute, eksplodirala je postavljena bomba, a snažna detonacija otvorila je pročelje hotelske zgrade i uništila nekoliko katova. Margaret Thatcher je u trenutku eksplozije

još bila budna, radeći na svom sutrašnjem govoru. Iako je teško bila oštećena kupaonica njezina apartmana, tek dvije minute pot-što ju je napustila, ona i suprug Dennis nisu ozlijedjeni u atentatu. Policija je odmah evakuirala premijerku i sprovela je u policijsku stanicu u Brightonu, a potom i u policijsku školu Lewes, gdje je ostala do jutra. Za razliku od bračnog para Thatcher, petero ljudi u brightonskom hotelu nije imalo sreće, a među poginulima bili su konzervativni zastupnik Anthony Berry i suprige dvojice istaknutih britanskih političara. Ozlijedeno je trideset i četvero ljudi, uključujući istaknutog člana vlade Normana Tebitta, te su otpremljeni u bolnicu Royal Sussex County.

Unatoč atentatu i činjenici da još nije bio

Bombaš Patrick Magee

poznat konačan broj mrtvih i ranjenih te noći, Margaret Thatcher je sljedeći dan otvorila prema rasporedu sjednicu konferencije. Noćni napad IRA-e nazvana je pokušajem da se "osakati demokratski izabrana vlada". Atenator Patrick Magee uhi-

■ Uništena kupaonica apartmana u kojem je boravila premijerka

ćen je i u rujnu 1986. osuđen na doživotnu kaznu zatvora. No, zahvaljujući Sporazumu, na Veliki petak 1999. pušten je na slobodu nakon odsluženih četrnaest godina. Margaret Thatcher je dočekala kraj premijerske i političke karijere. Nakon pobjede na parlamentarnim izborima 1987. godine dobila je treći uzastopni mandat u Downing streetu te tako postala prvi britanski premijer u XX. stoljeću kojemu je to pošlo za rukom. Nakon punih jedanaest godina na čelu Velike Britanije, poslije kontroverzija oko porezne politike i pitanja odnosa prema europskim integracijama, u studenom 1990. podnijela je ostavku. IRA je i sljedećih godina nastavila s bombaškim akcijama na engleskom tlu, a 1991. čak izvela i minobacački napad na sjedište britanske vlade u Downing streetu. ■

Jozefina Lada: Žuborom mi Dunav zbori, Udruga umjetnika "Tin Ujević", Zagreb, 2007.

Ovo je četvrta zbirka pjesama autorice Jozefine Lade, Vukovarke koju uvelike u njezinu umjetničkom stvaralaštvu nadahnjuje upravo grad iz kojega dolazi, grad u kojem je proživjela svoje najljepše, ali i najteže dane. O svemu tome ona progovara u pjesmama, koje iz nje izviru kao bujica rijeke i sa sobom nose bujicu osjećaja što se međusobno isprepleću. Ima u njezinim stihovima i ljubavi i žalovanja, i nade i straha, ali najveća njihova vrijednost jest u žaru kojim su napisani, jednostavni i iskreni, baš kakvom se doima i Jozefina.

Nakon njezine prve zbirke pjesama, *Platane vukovarske* (2000.), uslijedila je pauza, a potom je u dvije godine objavila dvije zbirke - *Po žeravici hodim* (2004.) i *Miris Dunava i tresašnja* (2005.), sve u izdanju Udruge umjetnika "Tin Ujević", čiji je autorica član. Iako je počela pisati relativno kasno, ako za pisanje ikada može biti kasno, čini se da je ovo tek jedna u nizu njezinih zbirki. "Biće je samo pitanje dana kada će pjesme eruptivno buknuti iz nje", zaključio je urednik njezinih zbirki Ivan Puljić, a sudeći prema dosadašnjim "erupcijama" možemo očekivati još koju zbirku iz toga, čini se, nepresušnog "vulkana".

Mirela MENGES

FILMOTeka

Džingis Kan - ratnik i vladar

- kazahstansko-ruski povijesni (2007.)
- trajanje: 120 minuta
- redatelj: Sergej Bordov
- distributer: Blitz film & video
- glume: Tadanobu Asano (Temudžin/Džingis Kan), Honglei Sun (Džamuka), Khulan Culun (Borte)

"Ne podsmehuj se slabašnom mladuncu, moglo bi se otkriti da je tigrov sin." (mongolska narodna poslovica)

Džingis Kan, vladar koji je izgradio najveće teritorijalno carstvo u povijesti, tema je filmske trilogije koju spremaju u velikoj euroazijskoj koprodukciji. Pogledavši prvi dio, u kojemu je prikazano Temudžinovo dječaštvo i težak put prema ujedinjenju mongolskih klanova, mogu reći: napokon jedan veliki povijesni film, i to potpuno drukčiji nego što bi ga napravili Amerikanci. Iako mu je izmakla nagrada za najbolji strani film na ovogodišnjoj dodjeli Oscara, sigurno je riječ o najboljem spektaklu u posljednjih nekoliko godina. U glavnoj ulozi japanska zvijezda, za režijskim kormilom školovan i darovit Rus, a sve ostalo nama Europejcima potpuno nepoznato, pa čak i pomalo tajanstveno. Golema kazahstanska prostranstva, mongolski jezici, način života i običaji iz XII. stoljeća, a uza sve to suvisla, za potrebe velikog platna romansirana priča o ljubavi i žudnji za životom. Na hrvatskom predstavljanju poslije projekcije, *Mongola* su komentirali pročelnik Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu dr. sc. Borislav Grgin te profesor povijesti i umirovljeni pukovnik HV-a Antun Abramović. Oni su objasnili povijesni kontekst i vojne taktike tog mongolskog kana. Za velebitne prizore Kanova osvajanja svijeta morat ćemo se strpjeti još godinu dana, kada će biti dovršen i drugi dio filma. Ostaje nam nadati se da će ga distributer dovesti, u odnosu na Kazahstan i Mongoliјu, u naš zabačeni kutak svijeta.

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

U Galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, bit će u **ponedjeljak 5. svibnja 2008.** u **19 sati** otvorene izložbe 1. hrvatski triennale keramike, na kojoj se svojim novijim radovima u keramici (raznih načina izvedbe, materijala i kombinacija) predstavlja 40 autora što ih je stručni žiri odabralo za izlaganje, te 10 pozvanih umjetnika. Na otvorenju će biti predane nagrade najboljim umjetnicima (Zlatna plaketa i tri Srebrne, te Zlatna za mlađog autora i 10 počasnih diploma), također prema odabiru stručnog žirija.

Izložba se može razgledati do **21. svibnja**, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. **Ulaz slobodan.**

Svetlo nade globalnoj siročadi

Prosudba o biti suvremenog svijeta, ispod raznih medijskih maski i blještavih plašteva, mogla bi glasiti: riječ je o globalnom mnoštvu duhovne siročadi. Unatoč maštanjima o bajnom XXI. stoljeću, suočeni smo s dramom Titanica u olju, na kojem orkestar ne svira skladbu "Bliže, o Bože moj" nego se u dimu i rok-buci jedva razaznaje "Sympathy for the Devil". Znanstvenici, kojima ništa ne znači kršćanski nauk o posljedicama istočnoga grijeha, otkrivaju zloču čak i kod nerodene djece! Poznati ekonomski stručnjak upozorava na moć bankarske oligarhije, koja je odvojila novac od realiteta i usmjerila ga u ostvarivanje profita, a ne u razvojnu funkciju u smislu socijalizacije naroda, jer oligarhe ne zanima ničiji život doli njihov. "Riječ je o privatizaciji svijeta... Manumonetarizam osvaja svijet po dužničkoj doktrini. Ako smo prihvatali život i rad na dug, onda smo izabrali poziciju podložnosti" (Slavko Kulic). Slično je i papa Benedikt, za pohoda SAD-u, nekoliko puta izrazio razloge duboke zabrinutosti za stanje u svijetu. Upozorio je na brzo odumiranje obitelji kao temeljne sastavnice Crkve i društva, na povećanje broja rastava i nevjera, odnosno shvaćanje braka kao pukog ugovora o životu s drugom osobom. "Istdobro vidimo znakove zabrinjavajućega srozavanja samih temelja društva: znakove otuđivanja, srdžbe i suprotstavljanja u brojnim našim suvremenicima; rastuće nasilje, slabljenje moralnoga osjećaja, bezobzirnost u društvenim odnosima i povećano zaboravljanje Boga", kao i odbacivanje kategorija ispravnog i pogrešnog, koje oslobođa put hladnom pragmatizmu koristoljublja, a čovjeka svodi na šahovsku figuru koju pokreću ideologije, upozorio je Papa. Posebno zabrinjavajućim ocjenjom je svodenje važnog i osjetljivog područja spolnog odgoja na "menadžment rizika". Sv. Otac, govoreći ne samo američkim katolicima nego i svim Kristovim učenicima "globalnog sela", posvijestio je kako su "pozvani navještati i utjeloviti poruku nade u svijetu u kojemu često izgleda da sebičnost, pohlepa, nasilje i cinizam gušte krhki rast milosti u srcu naroda". Stoga, poručio je Papa, treba se oduprijeti težnji da se vjera smatra privatnim činom. Tek onda kada vjera prožima svaki vid života, kršćani doista postaju otvoreni preobražavajućoj snazi evandelja. Jer Krist je zajamčio: "Neću vas ostaviti siročad" (v. Iv 14,15-21). Obećao je svoga Duha, koji će uvijek biti s njegovim učenicima da im neprestano drži otvorene oči vjere i da im omogućuje istinski život. Zato oni nipošto nisu siročad jer imaju ispuniti zadaču koju im je Krist dao: u nadi protiv svake nade, ljudima neprestano svjedočiti evandeosku radost i dozivati u svijest krajnji smisao života jer "bez Boga naši su životi prazni".

Anđelko KAĆUNKO

27. travnja 1522.

Poginuo Fernando Magellan

Magellan je smatrao, kao i mnogi pomorci onog vremena, da se do Azije može stići za samo nekoliko dana ako se američki kontinent zaobiđe s južne strane. Španjolski kralj Karlo V. poslao ga je 1519. s pet brodova i 270 članova posade na put. U studenom sljedeće godine flota je prešla ispred rta Horn, gdje se sastaju vode Atlantskog i Tihog oceana. Taj tjesnac otada se u kapetanovu čast naziva Magellanovim prolazom. Plovili su neko vrijeme prema sjeveru uz čileansku obalu, a onda skrenuli na zapad - u nepoznato. Plovili su punih 99 dana dok nisu ugledali prvo kopno (Marijansko otočje). Zbog beskrajno dugog puta i pucine bez kopna, Magellan je u svome dnevniku ocean prozvao Tihim oceanom. Poslije nekoliko dana odmora na Guamu, brzo su stigli do današnjih Filipina. Na otoku Cebuu domoroci su ih prijateljski dočekali, a poglavica je prihvatio kršćanstvo. Želeći učvrstiti prijateljstvo s poglavicom, Magellan je poveo svoje ljudе u borbu protiv suparničkog plemena na otok Mac-tan. U sukobu je pogoden otrovnom strelicom, uhvaćen i izmasakriran. Nakon zapovjednikove smrti, brodovi su krenuli dalje i nastavili prema Evropi. U Španjolsku je, na kraju prvog puta oko svijeta, 8. rujna 1522. stigao samo jedan brod (Victoria), sa 17 preživjelih članova posade.

30. travnja 1838.

Ruka satnika Danjoua

Svake godine potkraj travnja, u sjedištu francuske Legije stranaca, u Aubagne, okupljaju se njezini veterani. Svečanim mohodom obilježava se najslavniji dan Legije, dan bitke kod Cameron, a ulicama grada nosi se njezina najveća relikvija - drena ruka satnika Danjoua. Uspomena je to na 30. travnja 1838., kada se 3. satnija Legije, služeći cara Maksimilijana u Meksiku, kod Camerona sukobila s brojčano premoćnim protivnikom. Samo šezdesetak vojnika pod zapovjedništvom satnika Danjoua gotovo je čitav dan odbijalo napade više od dvije tisuće Meksikanaca. Kad su istrošili streljivo, nekolicini preživjelih Meksikanaca su dopustili odlazak. Bitka je ušla u legendu i postala najveći praznik Legije stranaca, koji se slavi u svakoj postrojbi. Od tada zapovjednici iznova legionarima čitaju priču o bitki kod Cameron, pa makar morali zbog toga puzati od jednog borbenog položaja do drugog. Priča je poznata svakom legionaru s osnovnim motom: "Legija se nikada ne predaje." Od vrelih pustinja Afrike, preko blatnih rovova Europe, pa sve do prašuma Indokine, novi naraštaji legionara nastavili su potvrđivati borbenu vrijednost Legije stranaca.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.retirees.af.mil

Kad su u pitanju oružane snage, Amerikanci u mnogoče-mu dobrome i prednjače. Primjerice, briga za bivše vojnike, one koji su u mirovini, pa i za njihove obitelji, toliko je važna da postoje udruge na razini grana, čija je jedina zadaća upravo to. Zrakoplovne snage osnovale su udru-gu **Air Force Retiree Service**, čiji se site nalazi na www.retirees.af.mil i koja i putem weba obavještava svoje članove o akcijama, mogućnostima povratka u civilno društvo, te o nizu drugih stvari koje jednom bivšem časniku, dočasniku ili vojniku mogu olakšati život u mirovini.

Zanimljivost na siteu jest i postavljanje videomaterijala na temu rekreacije. Vlasnik sitea očito smatra da nakon godina i godina službe, tijekom kojih je tjelesna spremna bila jedna od najvažnijih stvari za svakog pripadnika zrakoplovstva, tijelo nikako ne treba zapostaviti, nego treba održavati kondiciju. Dakako, stranice se redovito aktualiziraju svježim vi-jestima. Bez obzira na to što cijela priča i nema previše veze s **Oružanim snagama RH**, ipak je sam model rada vrlo zanimljiv, pa i djelomično primjenjiv u hrvatskim uvjetima. U krajnjem slučaju, sama ideja o brizi za djelatnike i nakon završenog radnog staža svakako je hvalevrijedna!

Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAVOVIĆ

1. Fernando Lugo, novoizabrani predsjednik Paragvaja, nekada je bio:

- A vozač Formule 1
- B katolički biskup
- C čistač ulica

2. Predsjednik Venezuela Hugo Chavez 1992. godine bavio se:

- A vojnim državnim udarom
- B proizvodnjom slatkisa
- C treniranjem nogometnog kluba

3. Evo Morales je predsjednik :

- A Perua
- B Urugvaja
- C Bolivije

4. Suprug sadašnje predsjednice Argentine, koji je nekoć obnašao istu dužnost, jest:

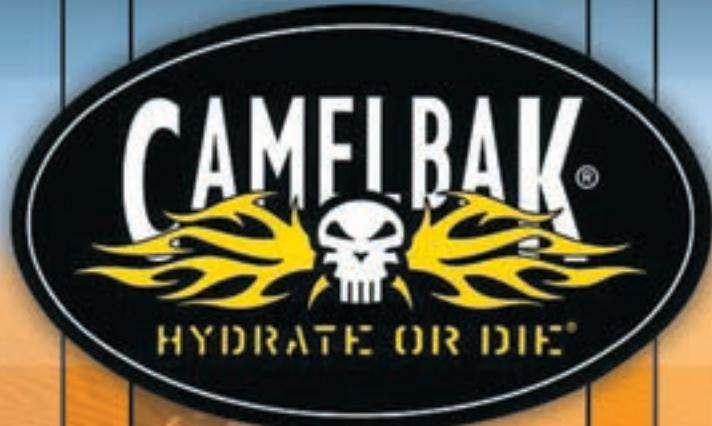
- A Nestor Kirchner
- B Juan Peron
- C Carlos Menem

5. Sadašnjeg brazilskog predsjednika zovu Lula, a prezimenjak je nogometniša:

- A Kaka
- B Ronaldinha
- C da Silve

Rešenje: 1b, 2a, 3c, 4c

MAXIMUM GEAR

MOTOBROZ

HAWG

HOTSHOT SL

BORBENA RUKAVICA
COMBAT GLOVE

KEVLAR
NEOPRENE

BORBENA RUKAVICA
COMBAT GLOVE

LAGANA I UGOVNA
PROGRIPNA

BORBENA RUKAVICA
COMBAT GLOVE

KEVLAR
TAKTIČKA